

قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی

(مصوب مردادماه ۱۳۸۹)

و آیین‌نامه‌های آن شامل:

- آیین‌نامه اجرایی تبصره (۶) ماده (۲)
- آیین‌نامه اجرایی ماده (۳)
- آیین‌نامه اجرایی ماده (۸)
- آیین‌نامه اجرایی تبصره (۲) اصلاحی ماده (۹)
- آیین‌نامه اجرایی تبصره (۳) الحاقی ماده (۹)
- آیین‌نامه اجرایی بند (ب) ماده (۱۲)
- آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۸)
- آیین‌نامه اجرایی ماده (۳۳)

سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی کشور
معاونت آموزشی و فنی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی (مصوب مردادماه ۱۳۸۹)

و آیین‌نامه‌های آن شامل:

- آیین‌نامه اجرایی نحوه رتبه بندی مراکز موضوع تبصره (۶) ماده (۲)
- آیین‌نامه اجرایی ماده (۳)
- آیین‌نامه اجرایی ماده (۸)
- آیین‌نامه اجرایی تبصره (۲) اصلاحی ماده (۹)
- آیین‌نامه اجرایی تبصره (۳) الحاقی ماده (۹)
- آیین‌نامه اجرایی بند (ب) ماده (۱۲)
- آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۸)
- آیین‌نامه اجرایی ماده (۳۳)

با آخرین اصلاحات

سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی کشور

معاونت آموزشی و فنی

جمهوری اسلامی ایران

مجلس شورای اسلامی

دفتر رییس

شماره: ۳۲۶۹۳/۱۴۴

تاریخ: ۱۳۸۹/۰۵/۱۹

بسم تعالی

جناب آقای دکتر محمود احمدی نژاد

ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران

در اجرای اصل یکصد و بیست و سوم (۱۲۳) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی که با عنوان طرح به مجلس
شورای اسلامی تقدیم گردیده بود با تصویب در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ
۱۳۸۹/۴/۲۳ و تأیید شورای محترم نگهبان به پیوست ابلاغ می‌گردد.

علی لاریجانی

رییس مجلس شورای اسلامی

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

شماره: ۱۰۹۹۸۶

تاریخ: ۱۳۸۹/۰۵/۲۴

بسمه تعالی

وزارت جهاد کشاورزی

قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی که در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ بیست و سوم تیرماه یکهزار و سیصد و هشتاد و نه مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۹/۰۵/۰۶ به تأیید شورای نگهبان رسیده و طی نامه شماره ۳۲۶۹۳/۱۴۴ مورخ ۱۳۸۹/۰۵/۱۹ مجلس شورای اسلامی واصل گردیده‌است، به پیوست جهت اجرا ابلاغ می‌گردد.

محمود احمدی نژاد

رئیس جمهور

فهرست

مقدمه	۱
قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی	۳
آیین نامه اجرایی نحوه رتبه بندی مراکز موضوع تبصره (۶) ماده (۲)	۲۵
آیین نامه اجرایی ماده (۳)	۲۹
آیین نامه اجرایی ماده (۸)	۳۲
آیین نامه اجرایی تبصره (۲) اصلاحی ماده (۹)	۳۸
آیین نامه اجرایی تبصره (۳) الحاقی ماده (۹)	۴۱
آیین نامه اجرایی بند (ب) ماده (۱۲)	۴۹
آیین نامه اجرایی ماده (۱۸)	۵۲
آیین نامه اجرایی ماده (۳۳)	۵۵

مقدمه

بررسی توانمندی‌ها و پتانسیل‌های موجود در اقتصاد ایران نشان می‌دهد که این اقتصاد از ظرفیت‌های قابل توجهی برخوردار است، با این حال بررسی عملکرد مؤلفه‌های کلیدی اقتصاد کلان اعم از رشد اقتصادی و دیگر شاخص‌های توسعه یافتگی نمایانگر این است که با وجود برخورداری از ظرفیت‌های بالا و نیز تلاش مسئولان در دستیابی به سطوح بالاتر توسعه، اقتصاد ایران همچنان با مشکلات ساختاری چون کندی و نوسان رشد، تورم بالا و نابرابری در توزیع درآمد روبرو است. ریشه این مشکلات را می‌توان در پایین بودن کارآمدی و بهره‌وری، هدفمند نبودن نظام یارانه‌ها، کارایی پایین نظام مالیاتی، کاستی‌های نظام گمرکی، تنگناهای نظام بانکی و تناقض در نظام ارزشگذاری پول ملی، در کنار پتانسیل‌های انسانی، فرهنگی و منابع طبیعی جستجو کرد. تنوع شرایط اقلیمی، برخورداری از ۲۹ میلیون هکتار اراضی مزروعی، ۱۲ میلیون هکتار جنگل، ۹۰ میلیون هکتار مرتع، دسترسی به منابع آبی به میزان ۱۲۰ میلیارد مترمکعب، دسترسی به ذخائر و گونه‌های متنوع گیاهی و حیوانی، جایگاه پنجم جهان از نظر دسترسی به منابع نفت و جایگاه هجدهم دسترسی به منابع گاز و نیز دسترسی به سایر ذخایر معدنی از ویژگی‌های این پتانسیل و مبین وضعیت مطلوب جهت دستیابی به رشد بالاتر اقتصادی است.

در جهت عملیاتی کردن اهداف سند چشم‌انداز بیست‌ساله کشور و تحقق اهداف کمی و کیفی مندرج در قانون برنامه چهارم توسعه و اجرایی کردن سیاست‌های اصل ۴۴ قانون اساسی و در راستای افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی، قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است. به استناد قانون مذکور کلیه وظایف تصدی‌گری وزارت جهاد کشاورزی و سازمان‌های مرتبط با این وظایف که در حال حاضر در اختیار وزارت جهاد کشاورزی است به تشکل‌های صنفی و اتحادیه‌های منطقه‌ای و تخصصی پیش‌بینی شده در قانون، واگذار و شرکت‌ها و

سازمان‌های وابسته به وزارت جهاد کشاورزی که متصدی این وظایف هستند در طی یک‌سال به بخش غیردولتی واگذار خواهند شد.

در روش‌های حمایتی فعلی بخش کشاورزی کمتر به تولید و افزایش بهره‌وری پرداخته شده و این باعث مصرف بی‌رویه و غیراصولی نهاده‌ها و منابع از سوی بسیاری از فعالان بخش کشاورزی شده است. بنابراین اصلاح روش‌های حمایتی دولتی در این بخش و هدفمند کردن حمایت‌های دولتی در راستای افزایش بهره‌وری و تولید و استفاده بهتر از منابع، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است. بهره‌وری در بخش کشاورزی یکی از مهم‌ترین فاکتورهای توسعه پایدار است که عموماً در کشورهای در حال توسعه مانند ایران علی‌رغم توانمندی‌های بالقوه کشاورزی، به دلیل بهره‌وری پایین بخش کشاورزی آن چنان که باید اقتصادی و مقرون به صرفه نیست.

طبق این قانون به لحاظ اهمیت توسعه بخش کشاورزی به منظور امکان‌کارآفرینی از طریق افزایش بهره‌وری و موضوع امنیت غذایی از طریق سازوکارهای مختلف پولی، بیمه‌ای و تعرفه‌ای و بازار و تجارت و صنایع تبدیلی و شاخص‌های مصرف بهینه آب و نهاده‌ها و عوامل تولید و کنترل واردات و افزایش صادرات، اجرای آن را به عهده دولت گذاشته شده تا اجرای آن را به‌طور جدی تری پیگیری کند.

ابلاغ این قانون افزایش اختیارات وزارت جهاد کشاورزی در تعیین و ابلاغ تعرفه و کنترل بازار از طریق کنترل واردات و افزایش تولید از طریق واگذاری امور تصدی‌گری و حمایت از بخش خصوصی و تعاونی در اجرای سیاست‌های ابلاغی اصل ۴۴ و تعیین الگوی کشت برای مناطق و اصلاح الگوی مصرف، تحول و توسعه در بخش کشاورزی کشور را نوید می‌دهد.

سازمان نظام مهندسی کشاورزی

و منابع طبیعی جمهوری اسلامی ایران

قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی

ماده ۱- دولت مکلف است در راستای تحقق سند چشم‌انداز بیست‌ساله کشور، سیاست‌های کلی نظام و قانون سیاست‌های اجرایی اصل (۴۴) قانون اساسی و به موجب این قانون، زمینه‌ها، برنامه‌ها، تسهیلات و امکانات ارتقاء بهره‌وری و اصلاح الگوهای تولید و مصرف در بخش کشاورزی و منابع طبیعی را فراهم و به مرحله اجرا درآورد.

ماده ۲- به منظور:

الف - ارایه مشاوره فنی، اجرایی، ترویجی و مدیریتی برای بهبود شرایط و افزایش کمی و کیفی محصولات، اصلاح و بهبود شیوه‌های مصرف عوامل تولید و نهاده‌ها در محصولات و تولیدات کشاورزی و منابع طبیعی

ب - انجام فعالیت‌های مهندسی و تأمین زمینه‌های افزایش ارزش افزوده و ارتقاء بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی

ج - تشخیص و درمان آفات و بیماری‌های گیاهی و دامی

سازمان‌های نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران موظفند حسب مورد و متناسب با استعدادها و شرایط بخش کشاورزی و منابع طبیعی هر منطقه و در قالب سیاست‌ها و ضوابط حاکمیتی اعلامی از سوی وزارت جهاد کشاورزی و سازمانهای حاکمیتی تابعه آن، مجوز تأسیس درمانگاه‌ها (کلینیک‌ها)، مجتمع‌های درمانی (پلی کلینیک‌ها)، آزمایشگاه‌ها، داروخانه‌ها، بیمارستان‌های دامی، مراکز تلقیح مصنوعی و مایه‌کوبی و شرکت‌های مهندسی و خدمات مشاوره فنی - اجرایی - مدیریتی - مالی و بیمه - اقتصادی - بازرگانی و کشاورزی را صادر و نظارت نمایند

نظارت بر انطباق عملکرد مراکز فوق‌الذکر بر سیاستهای حاکمیتی اعلامی، بر عهده وزارت جهاد کشاورزی و سازمانها و مؤسسات حاکمیتی تحت پوشش این وزارتخانه (حسب مورد) می‌باشد.

تبصره ۱- مراکز مذکور در این ماده به صورت غیردولتی اداره شده و براساس قوانین مربوطه در مراجع ذیصلاح قانونی ثبت و تحت نظارت سازمانهای نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران ارایه خدمت می‌نمایند.

تشکل‌های صنفی و اتحادیه‌های مرتبط با این مراکز به صورت منطقه‌ای و یا کشوری، قابل تأسیس و ثبت در مراجع ذیصلاح خواهد بود

تبصره ۲- تعداد نیروی انسانی متخصص مراکز موضوع این ماده متناسب با مناطق مختلف کشور و نوع فعالیت و سطح‌بندی خدمات، براساس دستورالعملی خواهد بود که حداکثر سه ماه پس از تصویب این قانون به پیشنهاد مشترک وزارت جهاد کشاورزی و سازمان‌های نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران و کمیسیون‌های کشاورزی اتاق‌های بازرگانی، صنایع و معادن و تعاون تهیه و توسط وزیر جهاد کشاورزی تأیید و ابلاغ می‌شود.

در صورتی که فعالیت این مراکز در زمینه تحقیقات دانش بنیان با فن‌آوری بالا باشد، به کارگیری حداقل یک نفر دکترای متخصص در رشته ذی‌ربط الزامی است.

تبصره ۳- مراکز موضوع این ماده، خدمات موردنیاز تولیدکنندگان و بهره‌برداران بخش کشاورزی را بر اساس تعرفه‌های اعلامی از سوی وزارت جهاد کشاورزی به انجام می‌رساند.

تعرفه‌های ارایه خدمات مزبور، در سه ماهه اول هر سال با پیشنهاد مشترک سازمان‌های نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی، نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران، نماینده اتحادیه کشوری مراکز موضوع این ماده (حسب مورد) و نماینده تشکل‌های

یک از زیربخش‌های کشاورزی و منابع طبیعی (حسب مورد) به تأیید وزیر جهاد کشاورزی رسیده و ابلاغ می‌گردد.

تبصره ۴- مراکز موضوع این ماده موظف به رعایت سیاست‌های حاکمیتی و برنامه‌های ابلاغی از سوی وزارت جهاد کشاورزی و دستورالعمل‌های ابلاغی از سوی سازمان‌های نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران می‌باشند. در غیر این صورت، وزارت جهاد کشاورزی موظف است در رابطه با ادامه فعالیت آنان اقدامات قانونی لازم را به عمل آورد.

تبصره ۵- با کارشناسان و متخصصات و کارکنان شاغل رسمی در دستگاه‌های دولتی مرتبط که با اجرای این قانون وظایف آنان واگذار می‌شود، مطابق با ماده (۲۱) قانون مدیریت خدمات کشوری عمل خواهد شد.

تبصره ۶- در انعقاد قرارداد و ارجاع کارهای دولتی به مراکز موضوع این ماده، رتبه‌بندی سازمان‌های نظام مهندسی و دامپزشکی ملاک عمل می‌باشد.

آیین‌نامه اجرایی نحوه رتبه‌بندی این مراکز، حداکثر شش ماه پس از تصویب این قانون به پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی و با هماهنگی سازمان‌های نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران و کمیسیون‌های کشاورزی اتاق‌های بازرگانی، صنایع و معادن و تعاون، به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

تبصره ۷- کارکنان مراکز موضوع این قانون در صورت استقرار مراکز در روستاها و شهرهای زیر بیست هزار نفر جمعیت، مشمول قانون صندوق بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر می‌باشند.

ماده ۳- بهره‌برداران بخش کشاورزی و منابع طبیعی در صورت وجود دانش‌آموختگان رشته‌های تخصصی کشاورزی و منابع طبیعی در مجموعه خود و یا در صورتی که فعالیت‌های خود را تحت نظارت مراکز موضوع ماده (۲) این قانون به مرحله اجرا

درآوردند، در بهره‌گیری از حمایت‌های قانونی و تسهیلات اعطائی (اعم از کمک‌های فنی و اعتباری و مشوق‌ها) از سوی دولت در اولویت می‌باشند.

آیین‌نامه اجرایی این ماده به پیشنهاد مشترک وزارت جهاد کشاورزی، سازمان‌های نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران و کمیسیون‌های کشاورزی اتاق‌های بازرگانی و تعاون به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ۴- واگذاری امتیاز و مجوز این مراکز به اشخاص حقیقی و حقوقی دیگر، بدون اخذ مجوز کتبی از مراجع ذی‌صلاح صادرکننده مجوز، ممنوع است و با متخلفین برابر قوانین مربوطه برخورد خواهد شد.

ماده ۵- در قالب سیاست‌های حاکمیتی ابلاغی از سوی وزارت جهاد کشاورزی، بهره‌برداران بخش کشاورزی و منابع طبیعی مجاز به تأسیس تشکل‌های صنفی و اتحادیه‌های مرتبط منطقه‌ای و یا کشوری در زیر بخش‌های مختلف کشاورزی و منابع طبیعی و ثبت آن در مراجع ذی‌صلاح خواهند بود.

ماده ۶- دولت مکلف است وظایف تصدی‌گری خود در خصوص اقدامات اجرایی خریدهای تضمینی، تهیه و توزیع کلیه نهاده‌های تولید، اقدامات اجرایی خرید، انبارداری و توزیع اقلام موردنیاز تنظیم بازار، اداره کشتارگاه‌ها، آزمایشگاه‌های گیاهی و دامی (به جز آزمایشگاه‌های مرجع به تشخیص وزارت جهاد کشاورزی و تصویب هیأت وزیران)، انبارها، سیلوها، سردخانه‌ها، صنایع تبدیلی و تکمیلی، امور اجرایی آموزشی، ترویجی و بیمه‌گری را متناسب با وظایف و اختیارات هر تشکل، به تشکل‌های موضوع مواد (۲) و (۵) این قانون، مطابق با قوانین و مقررات مربوط واگذار نماید.

تبصره ۱- به منظور حفظ سلامت محصولات کشاورزی خام و فرآوری شده و مواد غذایی مرتبط با آنها، وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران موظفند حداکثر شش ماه پس از

تصویب این قانون، استانداردهای ملی مرتبط را تدوین و با رعایت ماده (۶) قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران مصوب ۱۳۷۱/۱۱/۲۵، به تشکل‌های موضوع این ماده ابلاغ و اجرای آن را حمایت و نظارت نمایند. تولیدکنندگان نهاده‌ها و محصولات نهایی کشاورزی و صنایع تبدیلی و فرآوری تولیدات کشاورزی و غذایی و تشکل‌های موضوع این ماده موظفند ضوابط ابلاغی را مراعات نمایند

تبصره ۲- دولت موظف است حمایت‌ها و تأمین تسهیلات لازم برای تشکلهای موضوع این ماده را جهت ایجاد آزمایشگاه‌های مناسب، برای کنترل میزان سلامت محصولات از جمله عدم آلودگی آنها به مواد شیمیایی، پرتوزایی (راديواکتیویته)، میکروبی، ویروسی، انگلی و قارچی فراهم نماید.

تبصره ۳- دولت موظف است تا استقرار کامل این تشکلهای و توانمندسازی آنها، حمایت‌ها و پشتیبانی‌های لازم از آنها را به عمل آورد.

تبصره ۴- به منظور حمایت از بهره‌برداران و مصرف‌کنندگان و شفافیت قیمت‌ها و ایجاد تعادل در بازار محصولات و تولیدات کشاورزی، خرید و فروش نهاده‌ها و محصولات تولیدی، در صورتی که از اقلام قابل معامله در بورس کالا باشد، باید از طریق شرکت در بورس کالا انجام شود.

تبصره ۵- فروش نهاده‌های کشاورزی از قبیل انواع کود و سم و دارو توسط فرشتگان مجاز، تنها با دریافت نسخه‌های مرتبط که توسط مراکز موضوع ماده (۲) این قانون صادر می‌شود قابل انجام می‌باشد. پروانه فعالیت متخلفین از احکام این ماده، توسط مراجع ذیصلاح صادرکننده پروانه، لغو می‌شود.

تبصره ۶- خریده‌های تضمینی در محصولات غیراساسی منوط به پذیرش شرایط الگوی کشت از طرف کشاورزان و تولیدکنندگان می‌باشد.

الگوی کشت هر منطقه براساس مزیت‌های نسبی، ارزش افزوده، شرایط اقتصادی، شرایط آب و هوایی و حد بهینه آن در کشور، حداکثر تا شش ماه پس از تصویب این قانون، توسط وزارت جهاد کشاورزی برای هر منطقه تعیین و جهت اجرای ابلاغ می‌شود.

ماده ۷- نماینده‌تشکل‌های موضوع مواد (۲) و (۵) این قانون حسب مورد، در جلساتی که به منظور تصمیم‌گیری و یا بررسی مسائل حوزه وظایف و اختیارات مرتبط با آنان تشکیل می‌شود، به عنوان ناظر شرکت خواهند داشت و دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط شهرستانی، استانی و کشوری موظف به دعوت از آنان خواهند بود.

ماده ۸- به منظور حفاظت از منابع ملی شده و اراضی دولتی واقع در حریم شهرها، شهرک‌ها و شهرهای جدید (از مبدأ شروع حریم) و جلوگیری از تجاوز به این عرصه‌ها و توسعه فضای سبز اعم از زراعت چوب، جنگل‌کاری آبخیزداری، پارک‌های جنگلی، درختکاری مثمر و غیرمثمر و همچنین بهره‌برداری‌های همگن دیگر نظیر فعالیت‌های طبیعت‌گردی، توسعه کشت گیاهان دارویی و صنعتی و پروژه‌های شیلاتی، دولت مکلف است با حفظ مالکیت دولت، حق بهره‌برداری و یا حق انتفاع از عرصه‌های مستعد مذکور را در قالب طرح‌های مصوب در اختیار متقاضیان واجد شرایط قرار دهد.

تبصره ۱- وجه قابل پرداخت بابت حق بهره‌برداری و یا حق انتفاع این گونه اراضی برای سال اول به صورت مزایده تعیین و برای سال‌های بعد براساس نرخ تورم سالانه اعلامی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تعدیل و تعیین می‌گردد. وجه حق بهره‌برداری و یا حق انتفاع سالانه مذکور باید توسط مجریان طرح حداکثر تا پایان هر سال مالی به حساب مربوط در خزانه واریز گردد.

تبصره ۲- هرگونه واگذاری جزئی و یا کلی و یا تغییر کاربری غیرمجاز و یا تغییر طرح مصوب (کلی و یا جزئی) و یا عدم پرداخت به موقع وجه حق بهره‌برداری و یا حق

انتفاع سالانه از سوی مجری طرح، موجب فسخ یک طرفه قرارداد بهره‌برداری طرح از سوی وزارت جهاد کشاورزی می‌شود.

تبصره ۳- مدت زمان اجرای این گونه طرح‌ها پانزده سال تعیین می‌گردد و مفاد آن در پایان سال پانزدهم قابل تجدیدنظر می‌باشد. همچنین در صورتی که مجری طرح، مطابق مفاد این ماده و سایر قوانین مرتبط نسبت به اجرای تعهدات خود اقدام نموده باشد، وزارت جهاد کشاورزی مجاز است عرصه طرح مذکور را با شرایط تجدیدنظر شده، همچنان در اختیار مجری مذکور قرار دهد.

تبصره ۴- حجم فعالیت و میزان کل (مساحت) اراضی مورد اجرا در خصوص فعالیت‌های موضوع این ماده در سطح کشور برای هر سال در بودجه‌های سنواتی تعیین می‌گردد.

تبصره ۵- لایحه قانونی اصلاح لایحه قانونی واگذاری و احیاء اراضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۵۹/۱/۲۶ و آیین‌نامه اجرایی آن مصوب ۱۳۵۹/۲/۳۱ و مواد (۳) و (۳۱) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور مصوب سال ۱۳۴۶ و اصلاحات بعدی آن و ماده (۷۵) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین مصوب ۱۳۸۳/۲/۲۸ از حکم این ماده مستثنی بوده و همچنین (در صورت ضرورت)، طرح‌های موضوع ماده (۳) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور مصوب سال ۱۳۴۶ و اصلاحات بعدی آن که تا قبل از تصویب این قانون واگذار شده و به مرحله بهره‌برداری رسیده و مشمول مصادیق مذکور در این ماده می‌باشد، قابل انطباق با مفاد این ماده خواهد بود.

تبصره ۶- آیین‌نامه اجرایی این ماده به پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ۹- وزارت جهاد کشاورزی مکلف است با همکاری سازمان ثبت اسناد و املاک کشور در اجرای قوانین و مقررات مربوط، با تهیه حدنگاری (کاداستر) و نقشه‌های

مورد نیاز، نسبت به تثبیت مالکیت دولت بر منابع ملی و اراضی موات و دولتی و با رعایت حریم روستاها و همراه با رفع تداخلات ناشی از اجرای مقررات موازی اقدام و حداکثر تا پایان برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، سند مالکیت عرصه‌ها را به نمایندگی از سوی دولت اخذ و ضمن اعمال مدیریت کارآمد، نسبت به حفاظت و بهره‌برداری از عرصه و اعیانی منابع ملی و اراضی یاد شده بدون پرداخت هزینه‌های دادرسی در دعاوی مربوطه اقدام نماید.

تبصره ۱- اشخاص ذی‌نفع که قبلاً به اعتراض آنان در مراجع ذی‌صلاح اداری و قضائی رسیدگی نشده باشد می‌توانند ظرف مدت یک سال پس از لازم‌الاجرای شدن این قانون نسبت به اجرای مقررات اعتراض و آن را در دبیرخانه هیأت موضوع ماده واحده قانون تعیین تکلیف اراضی اختلافی موضوع اجرای ماده (۵۶) قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع مصوب ۱۳۶۷/۶/۲۹ شهرستان مربوطه ثبت نمایند و پس از انقضای مهلت مذکور در این ماده، چنانچه ذی‌نفع، حکم قانونی مبنی بر احراز مالکیت قطعی و نهایی خود (در شعب رسیدگی ویژه‌ای که بدین منظور در مرکز از سوی رئیس قوه قضائیه تعیین و ایجاد می‌شود) دریافت نموده باشد، دولت مکلف است در صورت امکان عین زمین را به وی تحویل داده و یا اگر امکان‌پذیر نباشد و در صورت رضایت مالک، عوض زمین و یا قیمت کارشناسی آن را پرداخت نماید.

تبصره ۲- با تصویب این قانون، انتقال قطعی مالکیت دولت در واگذاری اراضی ملی، دولتی و موات به متقاضیانی که از تاریخ ابلاغ این قانون به بعد شروع به تشکیل پرونده درخواست اراضی می‌نمایند ممنوع بوده و قوانین مغایر لغو می‌گردد لکن صدور سند مالکیت اعیانی احداثی پیش‌بینی شده در طرح مصوب و پس از اجرای کامل طرح و تأیید هیأت نظارت مندرج در قانون اصلاح ماده (۳۳) اصلاحی قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور مصوب ۱۳۸۶/۴/۹ مجمع تشخیص مصلحت

نظام، بلامانع بوده و بهره‌برداری از اراضی مذکور به صورت اجاره، حق بهره‌برداری و یا حق انتفاع و در قالب طرح مصوب، مجاز می‌باشد.

ماده ۱۰۵- بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری مکلفند در اعطاء تسهیلات بانکی به طرح‌های کشاورزی و منابع طبیعی اسناد مشاعی مالکین و نسق‌های زراعی زارعین و اشخاص را به نسبت سهم مشاع از قیمت روز کل مشاع ارزیابی و قراردادهای اجاره و یا بهره‌برداری و یا حق انتفاع از اراضی ملی و دولتی و سند مالکیت اعیانی احداثی را به عنوان وثیقه و تضمین برای اعطاء تسهیلات بپذیرند. دفاتر اسناد رسمی موظفند بنا به درخواست بانک‌ها و مؤسسات مذکور نسبت به تنظیم سند رهن بر این اساس اقدام نمایند. دولت مکلف است از طریق تشویق بیمه سرمایه‌گذاری و سایر ابزارهای بیمه‌ای، تحقق این امر را تضمین نماید.

ماده ۱۱۵- دولت مکلف است با اتخاذ تمهیدات لازم برای شناسایی و کنترل کانون‌های بحرانی فرسایش آبی، بادی و مقابله با پدیده بیابانزایی و جلوگیری از هجوم شن‌های روان و گرد و غبار با منشأ داخلی و خارجی به گونه‌ای عمل نماید که تا پایان برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، میزان متوسط کاهش سالانه فرسایش خاک کشور یک تن در هکتار و در اراضی به حداقل سه تن در هکتار برسد.

ماده ۱۲۵- به منظور ارتقاء بهره‌وری در حفاظت بهینه و نیز احیاء جنگل‌ها، بیشه‌های طبیعی و مراتع کشور:

الف - دولت مکلف است سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و اقدامات لازم را جهت کنترل و کاهش عوامل تخریب از طریق به‌کارگیری بخش‌های غیردولتی و با ساز و کارهای افزایش پوشش حفاظتی و حمایتی به گونه‌ای ساماندهی نماید که تا پایان برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، پوشش حفاظتی و حمایتی جنگل‌ها و مراتع کشور به سطح صد و سی و پنج میلیون هکتار برسد.

ب - دولت مکلف است در اجرای طرح‌های عمومی، عمرانی و توسعه‌ای خود و نیز اکتشاف و بهره‌برداری از معادن، خسارات وارده به جنگل‌ها و عرصه و اعیانی منابع طبیعی را در محاسبات اقتصادی و برآورد هزینه‌های امکان‌سنجی اجرای طرح منظور و پس از درج در بودجه‌های سنواتی، در قالب موافقتنامه‌های مبادله شده با وزارت جهاد کشاورزی برای حفاظت، احیاء و بازسازی عرصه‌ها اختصاص دهد.

وزارت جهاد کشاورزی مکلف است هزینه‌های احیاء و بازسازی و جبران خسارات وارده را حداکثر ظرف سه ماه پس از استعلام دستگاه اجرایی مربوط، تعیین و اعلام نماید.

نحوه محاسبه خسارات وارده بر مبنای آیین‌نامه‌ای خواهد بود که حداکثر شش ماه پس از تصویب این قانون به پیشنهاد مشترک وزارت جهاد کشاورزی، معاونت نظارت و راهبردی رییس‌جمهور و سازمان حفاظت محیط زیست، تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ۱۳- درآمدهای حاصل از خسارات موضوع ماده (۱۲) این قانون، کلیه وجوه دریافتی بابت قراردادهای اجاره، حق بهره‌برداری و حق انتفاع اراضی ملی و دولتی از جمله وجوه دریافتی موضوع ماده (۸) این قانون، بهره مالکانه طرح‌های جنگلداری، منابع طبیعی و پروانه چرا، سه درصد (۳٪) حقوق دولتی ناشی از بهره‌برداری از معادن، کلیه جرائم و درآمد حاصل از فروش محصولات جنگلی و مرتعی کشف شده و بازداشتی، به حسابی متمرکز در خزانه‌داری کل واریز و معادل صددرصد (۱۰۰٪) وجوه واریزی در قالب بودجه سالیانه جهت انجام عملیات آبخیزداری و آبخوانداری، حفاظت، احیاء و توسعه منابع طبیعی کشور به وزارت جهاد کشاورزی اختصاص می‌یابد.

ماده ۱۴- به منظور حفظ و توسعه پایدار زیست محیطی (اکولوژیکی) عرصه‌های طبیعی و ایجاد تعادل جمعیت دام موجود در مراتع کشور، دولت مکلف است با انجام

مطالعه، ارتقاء علمی و تقویت تسهیلات، به گونه‌ای اقدام نماید که با استفاده از نیروی انسانی متخصص، توان و سرمایه‌های بخش‌های غیردولتی، ظرف ده سال:

الف - شاخص رشد کیفیت و کمیت علوفه و سایر تولیدات مراتع، ضریب تنوع گیاهی، تثبیت خاک و ترسیب کربن و سایر معیارهای زیست محیطی (اکولوژیکی) سرزمین، به طور متوسط سالانه تا دو درصد (۲٪) افزایش یابد.

ب - با انجام اقداماتی نظیر اصلاح نژاد، بهبود مدیریت و اصلاح الگوهای پرورش دام، ضمن کاهش جمعیت دامی و بسته به مرتع (بز، گوسفند و گاو بومی) به میزان سه میلیون واحد دامی در سال تا حد تعادل، جمعیت دام جایگزین (گاو آمیخته و گاو اصیل، گاو میش و گوسفندپروراری صنعتی و نیمه صنعتی) تا سه و یک دهم (۳/۱) میلیون واحد دامی در سال افزایش یابد.

ج - میزان خوراک تولیدی از منابع زراعی شامل انواع بقولات (لگوم‌ها)، علوفه‌های سیلویی، جو و ذرت به میزان سه و یک دهم (۳/۱) میلیون تن افزایش و برداشت علوفه مجاز از مراتع کشور به میزان نیم (۰/۵) میلیون تن در سال افزایش یابد.

ماده ۱۵۵- دولت مکلف است ضمن اعمال ممنوعیت بهره‌برداری مازاد بر توان زادآوری طبیعی، احیائی و زیست محیطی (اکولوژیک) جنگل‌های کشور، ترتیبات و تمهیدات لازم را جهت اصلاح الگوی مصرف چوب‌های جنگلی اعم از صنعتی و غیرصنعتی، جایگزینی سوخت فسیلی و انرژی‌های تجدیدپذیر به جای سوخت‌های هیزمی، خروج دام از جنگل و ساماندهی جنگل‌نشینان به عمل آورده و با استفاده از توان و سرمایه‌های بخش‌های غیردولتی نسبت به احیاء و توسعه درختکاری مثمر و غیرمثمر و بوستان‌های جنگلی و زراعت چوب اقدام نماید به گونه‌ای که ظرف ده سال، ضریب حفاظتی جنگل‌ها و مراتع، از چهل درصد (۴۰٪) به نود درصد (۹۰٪) و سرانه جنگل از هفده صدم (۰/۱۷) هکتار به بیست و پنج صدم (۰/۲۵) هکتار برسد.

ماده ۱۶- از تاریخ تصویب این قانون، وزارت بازرگانی و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از دولتی و غیردولتی قبل از واردات کالاها و یا محصولات بخش کشاورزی (اعم از خام و یا فرآوری شده) و یا مواد اولیه غذایی مورد نیاز صنایع غذایی و تبدیلی موظفند از وزارت جهاد کشاورزی مجوز لازم را اخذ نمایند. همچنین دولت مکلف است به منظور حمایت از تولیدات داخلی، برای واردات کلیه کالاها و محصولات بخش کشاورزی تعرفه مؤثر وضع نماید به گونه‌ای که نرخ مبادله همواره به نفع تولیدکننده داخلی باشد.

تبصره ۱- واردات نهاده‌های تولید بخش کشاورزی (از قبیل بذر، نهال، کود و سم) با هماهنگی و اخذ مجوز وزارت جهاد کشاورزی از اعمال تعرفه مؤثر مستثنی می‌باشد.

تبصره ۲- مسؤلیت انتخاب ابزار تعرفه‌ای، تعیین سهمیه مقدراری، زمان ورود و مقدار تعرفه برای کالاهای کشاورزی و فرآورده‌های غذایی با وزارت جهاد کشاورزی خواهد بود.

ماده ۱۷- وزارت جهاد کشاورزی موظف است علاوه بر منابع پیش‌بینی شده در ماده (۱۲) قانون تشکیل وزارت جهاد کشاورزی و در اجرا بند «د» ماده (۱۸) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، چهل و نه درصد (۴۹٪) آورده سهم دولت در تشکیل و افزایش سرمایه صندوقهای غیردولتی حمایت از توسعه بخش کشاورزی، (بخشی، شهرستانی، استانی، ملی، تخصصی و محصولی) را از محل فروش امکانات قابل واگذاری وزارت جهاد کشاورزی و سازمانهای تابعه پس از واریز به حساب خزانه و رعایت مقررات مربوطه از طریق شرکت مادر تخصصی صندوق حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی در سراسر کشور تأمین نماید.

تبصره ۱- صندوق‌های موضوع این ماده مجاز به فعالیت مالی، اعتباری و بازرگانی در بخش کشاورزی و منابع طبیعی و توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی از جمله فعالیت‌های موضوع ماده (۶) این قانون می‌باشند.

تبصره ۲- دولت مکلف است حداقل بیست و پنج درصد (۲۵٪) از منابع قابل تخصیص حساب ذخیره ارزی (سهم بخش غیردولتی) را به صورت ارزی جهت توانمندسازی تشکل‌های غیردولتی برای فعالیت‌های اقتصادی و توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی و منابع طبیعی و توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی با هدف تولید برای توسعه صادرات در اختیار صندوق‌های حمایت از توسعه بخش کشاورزی قرار دهد تا با مشارکت مالی تشکل‌ها و تولیدکنندگان و بهره‌برداران در امر سرمایه‌گذاری این بخش اقدام نمایند.

بازپرداخت اصل و سود این تسهیلات به صورت ارزی به حساب ذخیره ارزی واریز می‌گردد. پنجاه درصد (۵۰٪) سود حاصله ناشی از این فعالیت‌ها پس از واریز به حساب ذخیره ارزی و با رعایت مقررات مربوط، به عنوان سهم دولت (موضوع این ماده) در تجهیز منابع و افزایش سرمایه صندوق‌های مذکور، از طریق شرکت مادر تخصصی صندوق حمایت از توسعه بخش کشاورزی به حساب این صندوق‌ها واریز می‌گردد.

تبصره ۳- صندوق‌های موضوع این ماده می‌توانند ضمن رعایت ضوابط و دستورالعمل بانک مرکزی، با انتشار اوراق مشارکت (با تضمین اصل و سود توسط دولت و با رعایت حکم بند «ح» ماده (۱۰) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران منابع لازم برای اعطاء تسهیلات مورد نیاز بخش کشاورزی و منابع طبیعی و توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی را فراهم نمایند.

تبصره ۴- وزارت جهاد کشاورزی و سایر دستگاه‌های اجرایی مجازند منابع مالی بخش کشاورزی و منابع طبیعی و توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی، اعم از یارانه، اعتبارات کمک‌های بلاعوض، کمک‌های فنی و اعتباری و وجوه اداره شده را با عاملیت

صندوق‌های حمایت از توسعه بخش کشاورزی و مشارکت مالی بهره‌برداران این بخش، به مرحله اجرای درآورند.

تبصره ۵- در اجرای بند «ج» ماده (۱۸) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، صندوق‌های حمایت از توسعه بخش کشاورزی مجازند در راستای قانون بیمه محصولات کشاورزی مصوب ۱۳۶۲/۳/۱ و اصلاحیه‌های بعدی آن، به عنوان دستگاه بیمه‌گر عمل نمایند. در این صورت، دولت با عقد قرارداد با این صندوق‌ها سهم خود را اعم از یارانه حق بیمه و مابه‌التفاوت خسارت به حساب صندوق‌های مذکور واریز می‌نماید. نظارت بر عملکرد بیمه‌ای این صندوق‌ها با وزارت جهاد کشاورزی می‌باشد.

تبصره ۶- صندوق‌های موضوع این ماده برای تأمین و تجهیز منابع مالی، با رعایت قانون بانکداری اسلامی و ماده (۱۳) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مجاز به دریافت تسهیلات و یا مشارکت با بانک‌های خارجی، از جمله بانک توسعه اسلامی می‌باشند.

ماده ۱۸- به منظور ارتقاء منزلت اجتماعی، دانش و توانمندی‌های فعالان بخش کشاورزی و منابع طبیعی و عشایری و پوشش مناسب برنامه‌های ترویجی و گسترش برنامه‌های توسعه انتقال تجارب و یافته‌های تحقیقاتی در این بخش، سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران موظف است علاوه بر برنامه‌های رادیو و تلویزیونی گروه جهاد در کلیه شبکه‌های سراسری داخلی رادیو تلویزیونی و همچنین شبکه‌های استانی متناسب با موضوعات خاص استانی و کشوری با ایجاد گروه «دانش ترویج و توسعه بخش کشاورزی و منابع طبیعی» نسبت به تهیه و پخش برنامه‌های ویژه بخش کشاورزی اقدام نماید.

تبصره ۱- سازمان هواشناسی کشور موظف است آخرین اطلاعات پردازش شده و یافته‌ها و پیش‌بینی‌ها و تحلیل‌های هواشناسی مورد نیاز بخش کشاورزی را به صورت

روزانه - هفتگی - ماهیانه و دوره‌ای در اختیار شبکه‌های رادیو و تلویزیونی سراسری و مراکز استانها قرار دهد.

تبصره ۲- سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران موظف است برنامه موضوع این قانون را به صورت روزانه و ثابت و در زمانی ارایه نماید که بیشترین بیننده و شنونده را داشته باشد و در هر شبکه حداقل یک ساعت در شبانه‌روز و حداقل چهار روز در هفته برنامه اجرا نماید.

تبصره ۳- منابع مالی مورد نیاز ناشی از این قانون هر ساله به شرح زیر و بر اساس عقد موافقتنامه با معاونت نظارت و راهبردی رئیس جمهور در اعتبار و ردیف بودجه‌ای سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران و وزارت جهاد کشاورزی تأمین و منظور می‌گردد:

الف - پنج درصد (۵٪) از محل درآمدهای حاصل از افزایش تعرفه کلیه کالاهای وارداتی بخش کشاورزی به کشور.

ب - یک درصد (۱٪) از چهار درصد (۴٪) سهم آموزش بخش تعاونی دریافتی توسط وزارت تعاون.

ج - مبالغ دریافتی از محل تبلیغات صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران در حین اجرای این برنامه‌ها.

تبصره ۴- آئین‌نامه اجرایی این ماده حداکثر ظرف سه ماه به پیشنهاد مشترک سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران و وزارت جهاد کشاورزی تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

۱۹۵۵- به منظور افزایش تولید و ایجاد اشتغال، بانک‌های غیردولتی و مؤسسات مالی و اعتباری خصوصی و همچنین صندوق‌های غیردولتی حمایت از توسعه بخش کشاورزی (بخشی - شهرستانی - استانی - ملی - تخصصی و محصولی) مجازند برخی از پروژه‌ها از قبیل احداث گلخانه‌ها، مجتمع‌های گلخانه‌ای، دامپروری، شیلاتی، تولید

قارچ، گیاهان دارویی، صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی و مراکز تحقیقاتی خصوصی را پس از اخذ مجوزهای لازم از وزارت جهاد کشاورزی و یا سازمانهای تابعه با استفاده از منابع داخلی خود و همچنین در صورت نیاز، حساب ذخیره ارزی (برای مصارف ارزی بر اساس ارقام مندرج در بودجه‌های سنواتی) اجرای نموده و به یکی از روش‌های «فروش به قیمت تمام‌شده» و یا «اجاره به شرط تملیک اعیانی» به متقاضیان با اولویت فارغ‌التحصیلان بیکار بخش کشاورزی واگذار نمایند.

ماده ۲۰- به دولت اجازه داده می‌شود در جهت تأمین مالی طرح‌های بخش کشاورزی، صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی، صنایع غذایی و توسعه صادرات محصولات بخش کشاورزی از طرق زیر سرمایه خود را در بانک کشاورزی از هشت هزار میلیارد (۸,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به سی هزار میلیارد (۳۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال افزایش دهد:

الف - کلیه وجوه ناشی از بازپرداخت اصل و فرع تسهیلات اعطائی بانک کشاورزی از محل حساب ذخیره ارزی موضوع ماده (۶۰) قانون برنامه سوم و بند «ه» ماده (۱) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، پس از وصول توسط بانک کشاورزی، به حساب درآمد عمومی کشور نزد خزانه‌داری کل واریز و تا سقف یک هزار میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از همین محل برداشت و به حساب سرمایه دولت در بانک کشاورزی منظور می‌گردد.

ب - کلیه وصولی‌های تسهیلات پرداختی از محل وجوه اداره شده، موضوع تبصره‌ها و کمک‌های فنی و اعتباری اعتبارات عمومی قوانین بودجه سنوات گذشته (فصول کشاورزی و منابع طبیعی) که عاملیت آن بر عهده بانک کشاورزی بوده است، تا سقف یازده هزار میلیارد (۱۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به حساب سرمایه دولت در بانک کشاورزی منظور می‌گردد.

ج - معادل ارزی ده هزار میلیارد (۱۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از محل حساب ذخیره ارزی به حساب سرمایه دولت در بانک کشاورزی منظور گردد.

ماده ۲۱- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و کلیه دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی غیردولتی موظفند تعداد، رشته و ترکیب جنسیتی دانشجویان رشته‌های تحصیلی دانشگاهها، مراکز و مؤسسات آموزش عالی مرتبط با کشاورزی، منابع طبیعی و دامپزشکی خود را قبل از اعلام و پذیرش، براساس نیازسنجی و مدیریت منابع انسانی که توسط وزارت جهاد کشاورزی انجام می‌شود، ساماندهی نمایند.

ماده ۲۲- وزارت جهاد کشاورزی موظف است حداکثر ظرف دو سال پس از تصویب این قانون نسبت به:

الف - ایجاد پایگاه اطلاعاتی تولیدکنندگان بخش کشاورزی و تشویق آنان به ثبت اطلاعات فعالیت‌های تولیدی خویش در آن.

ب - ایجاد پایگاه اطلاعات جامع کشاورزی بر پایه فناوری اطلاعات (IT).

ج - شبکه مدیریت دانش و اطلاعات کشاورزی و روستایی برای ارائه خدمات علمی، آموزشی، فنی، ترویجی و سایر اطلاعات مورد نیاز؛ اقدام نموده و در دسترس عموم قرار دهد.

ماده ۲۳- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، دانشگاه آزاد اسلامی و سایر مراکز آموزشی که مبادرت به آموزش رشته‌های مرتبط با بخش کشاورزی و منابع طبیعی می‌نمایند، موظفند از طریق مراجع ذی‌ربط قانونی و با کاهش دروس غیرتخصصی دانشجویان مقاطع کاردانی و کارشناسی به میزان یک ترم درسی، درس عملی کارورزی متناسب با واحدهای کسر شده و حداکثر به مدت شش ماه در یکی از مزارع دولتی، خصوصی و یا عرصه‌های منابع طبیعی و آبخیزداری را زیر نظر اساتید مربوط با هماهنگی سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی و منابع طبیعی کشور و یا

مؤسسات استانی، جایگزین نمایند. صدور گواهی پایان تحصیلات مقطع تحصیلی برای این دانشجویان منوط به تأیید دوره عملی کارورزی توسط این مؤسسات می‌باشد.

ماده ۲۴- وزارت نفت مکلف است همه ساله مبالغ ریالی صرفه‌جویی سوخت ناشی از برقی کردن چاه‌های آب کشاورزی را به حسابی که در خزانه‌داری کل افتتاح می‌گردد، واریز نماید تا جهت برقی کردن چاه‌های کشاورزی اختصاص یابد و به مصرف برسد. وزارت نیرو و شرکت‌های توزیع برق استانی موظفند با درخواست جهاد کشاورزی شهرستان‌ها، برق چاه‌ها را تأمین نمایند.

ماده ۲۵- وزارت جهاد کشاورزی موظف است حداکثر شش ماه پس از تصویب این قانون و با همکاری وزارت نیرو نسبت به تعیین شاخص‌های بهره‌وری آب کشاورزی اقدام نموده و به تصویب هیأت وزیران رسانده و در پایان هر سال گزارش اقدامات اجرایی درخصوص این شاخص‌ها و نتایج حاصله را به کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی مجلس شورای اسلامی گزارش نماید.

تبصره - در اجرای این ماده، دولت موظف است آن دسته از شاخص‌هایی را که برای اجرایی شدن مستلزم ارایه پیشنهادهایی است که نیازمند تأمین اعتبار می‌باشد، این موارد را در بودجه‌های سالانه درج و ارایه نماید.

ماده ۲۶- در راستای افزایش بهره‌وری با رویکرد تقاضا محور آب کشاورزی و رعایت الگوی بهینه کشت، وزارت نیرو موظف است حداکثر یک سال پس از تصویب این قانون اقدامات لازم را برای تحویل حجمی آب به بهره‌برداران با اولویت تشکل‌های قانونی بخش کشاورزی، براساس سند ملی آب، ظرفیت تحمل مجاز حوضه‌های آبریز و با در نظر گرفتن شرایط اقتصادی، اجتماعی، زیست‌محیطی و فنی با اولویتهای تعریف شده برای تخصیص آب کشاورزی به عمل آورد.

ماده ۲۷- دولت مکلف است به گونه‌ای برنامه‌ریزی نماید که تا سال ۱۴۰۴ هجری شمسی و با استفاده بهینه از منابع مندرج در فصل تأمین آب بودجه‌های سنواتی، حداقل

پانزده درصد (۱۵٪) متوسط بلندمدت نزولات آسمانی سالانه کشور (هفت و نیم درصد (۷/۵٪) از محل کنترل آبهای سطحی و هفت و نیم درصد (۷/۵٪) از طریق آبخیزداری و آبخیزانداری) به حجم آب استحصالی کشور اضافه گردد و صددرصد (۱۰۰٪) ترازنامه (بیلان) منفی آب‌های زیرزمینی دشت‌های کشور (با اولویت دشتهای ممنوعه آبی) جبران گردد.

ماده ۲۸۵- به منظور استفاده بهینه و افزایش بهره‌وری ماشین‌های کشاورزی، دولت موظف است براساس وضعیت نظام بهره‌برداری از عوامل تولید، الگوی صحیح بهره‌برداری از ماشین‌را طراحی و نسبت به تأمین ترکیب مناسب ماشین‌های کشاورزی مورد نیاز بخش از طریق بخشهای غیردولتی اقدام نماید.

تبصره ۱- نیروی انتظامی مکلف به شماره‌گذاری و رایه‌شناسنامه مالکیت کلیه ماشین‌آلات خودکشی کشاورزی موجود و جدیدالورود به بخش کشاورزی می‌باشد.

تبصره ۲- دولت موظف است تعرفه واردات ماشین‌آلات کشاورزی و مجموعه ادوات مرتبط را به گونه‌ای تعیین نماید که ضمن حمایت از تولیدات داخلی، امکان ارتقاء کیفیت و رقابت محصولات داخلی با نمونه‌های مشابه خارجی فراهم شود.

ماده ۲۹۵- به منظور کنترل کیفی، بازرسی و صدور گواهی کیفیت محصولات کشاورزی، دولت مکلف است ضمن تعریف استانداردها و معیارهای فرآیند تولید، فرآوری، نگهداری و بازرسانی و کاهش ضایعات محصولات کشاورزی، با استفاده از امکانات بخش‌های غیردولتی اقدامات لازم را به عمل آورد.

آئین‌نامه اجرایی این ماده حداکثر شش ماه پس از تصویب این قانون به پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ۳۰۵- به منظور افزایش کیفیت تولیدات دام (موضوع ماده « ۲۱ » قانون نظام جامع دامپروری) و کنترل بهداشت تغذیه و جلوگیری از بروز برخی بیماری‌ها و کاهش

ضایعات، وزارت جهاد کشاورزی موظف است ضمن تدوین استانداردهای تولید خوراک دام و نظارت بر اجرای آن، نسبت به تولیدکنندگان بخش کشاورزی که از خوراک آماده و استاندارد کارخانه‌های تولید خوراک دام استفاده می‌نماید، با استفاده از یارانه‌ها و یا سایر مشوق‌های در اختیار، حمایت‌های لازم را به عمل آورد. همچنین محصولات تولیدی کلیه کارخانه‌های خوراک دام مشمول استاندارد اجباری می‌باشد. **ماده ۳۱-** از تاریخ تصویب این قانون، دولت موظف است حمایت‌های قانونی خود از بهره‌برداران و تولیدکنندگان بخش کشاورزی و منابع طبیعی را با اولویت تولید محصولات زیر تنظیم و اقدام نماید:

الف - محصولات راهبردی: محصولاتی که مستقیماً در امنیت غذایی نقش دارد و به این واسطه ضرورتاً باید در داخل کشور تولید شود.

ب - محصولات ویژه: محصولاتی که بیشترین ارزش تولید را به ازاء نهاده‌های مصرف شده ایجاد می‌نماید و یا حلقه‌های بزرگتری در زنجیره ارزش ایجاد و می‌تواند محور رشد بخش کشاورزی باشد و یا با توجه به مزیت‌های صادراتی، حداقل ده درصد (۱۰٪) سهم بازار دنیا را در اختیار خود دارد.

پ - محصولات خاص منطقه‌ای: محصولاتی که تولید آنها در کشور ممکن است همراه با مزیت نباشد ولی به واسطه شرایط خاص منطقه‌ای، تولید آنها اجتناب‌ناپذیر است و باید در جهت ایجاد مزیت برای آن محصولات اقدام نمود.

ترکیب نوع محصولات در طبقه‌بندی فوق‌الذکر طی برنامه‌های پنج‌ساله توسعه کشور توسط وزارت جهاد کشاورزی تعیین و ابلاغ می‌گردد.

ماده ۳۲- در اجرای ماده (۳۱) این قانون، وزارت جهاد کشاورزی مکلف است در قالب بودجه‌های سنواتی و یارانه‌های مصوب در اختیار، به گونه‌ای برنامه‌ریزی کند که:

الف - از طریق پرداخت مستقیم به تولیدکنندگان با بهره‌وری بالا و دارای روند افزایشی در بهبود شاخص بهره‌وری، رعایت موارد زیست محیطی در تولید و همچنین تولید با کیفیت منطبق بر برنامه‌های الگوی کشت، پاداش بهره‌وری پرداخت نماید.

ب - در جهت رونق بازار بیمه و توسعه بیمه‌اتکایی کشاورزی و افزایش نقش بخش غیردولتی در صنعت بیمه، نسبت به پرداخت یارانه حق بیمه به بیمه‌گران غیردولتی، که در راستای اجرای الگوهای بیمه‌ای مورد تأیید این وزارتخانه عمل می‌کنند، اقدام نماید.

ج - به منظور کاهش آثار زیانبار مخاطرات و بیماریهای مشترک انسان و دام و تثبیت نوسانات درآمد تولیدکنندگان محصولات دامی و سایر محصولات هدف گذاری شده، نسبت به برقراری بیمه‌های تمام خطر اجباری اقدام نماید.

محصولات هدف گذاری شده، توسط وزارت جهاد کشاورزی انتخاب و اعلام می‌گردد.

د - به منظور توسعه صادرات و استفاده از مزیت‌های نسبی بخش کشاورزی، نسبت به پرداخت یارانه صادرات برای محصولات صادراتی منطبق بر استانداردهای بازارهای هدف بخش کشاورزی اعم از کمک‌های بازاریابی، جایزه صادراتی، اعتبارات صادراتی، تضمین مخاطرات ناشی از صادرات، یارانه کمک‌های غذایی به کشورهای هدف، اقدام نماید.

آئین‌نامه اجرایی این ماده حداکثر شش ماه پس از تصویب این قانون، به پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ۳۳- از تاریخ تصویب این قانون، علاوه بر اجرای قانون خرید تضمینی محصولات کشاورزی، در قالب بودجه‌های سنواتی و اعتبار مصوب، سیاست قیمت تضمینی نیز برقرار می‌شود.

تولیدکنندگان محصولات کشاورزی می‌توانند محصولات خود را در بازار بورس تخصصی کالای کشاورزی عرضه نمایند. در صورت کاهش قیمت بورس نسبت به

قیمت تضمینی اعلام‌شده از سوی دولت، مابه‌التفاوت آن توسط دولت به تولیدکنندگان پرداخت می‌گردد.

وزارت جهادکشاورزی مکلف است هر ساله متناسب با شرایط تولید و بازار، محصولات تحت سیاست خرید و قیمت تضمینی را انتخاب و اعلام نماید.

آئین‌نامه اجرایی این ماده حداکثر شش ماه پس از تصویب این قانون به پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ۳۴- دولت موظف است به منظور تنظیم روابط، تعیین راهبردها و شیوه‌های عملی و راه‌های کمی و کیفی تحقق سیاست‌های سند چشم‌انداز بیست ساله کشور در بخش کشاورزی، منابع طبیعی و محیط زیست، «سند ملی توسعه بخش کشاورزی»، «سند ملی توسعه منابع آب»، «سند ملی حفاظت محیط زیست و توسعه پایدار» در افق چشم‌انداز ۱۴۰۴ هجری شمسی با برش‌های سه‌برنامه پنج‌ساله را حداکثر ظرف شش ماه پس از تصویب این قانون تدوین و به تأیید مجلس شورای اسلامی برساند.

ماده ۳۵- دولت موظف است هر سال و حداکثر تا پایان آذرماه سال بعد، نتایج حاصل از اجرای این قانون و همچنین میزان بهبود عملکرد کمی و کیفی بخش کشاورزی و منابع طبیعی فصل زراعی سال قبل، میزان بهبود شاخص بهره‌وری (کل - انرژی - منابع انسانی - ماشین‌آلات - سرمایه و منابع پایه آب و خاک)، میزان سرمایه‌گذاری در این بخش و ضرایب خودکفایی و امنیت غذایی را تهیه و به کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی مجلس شورای اسلامی گزارش نماید.

قانون فوق مشتمل بر سی و پنج ماده و سی و شش تبصره در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ بیست و سوم تیرماه یکهزار و سیصد و هشتاد و نه مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۹/۵/۶ به تأیید شورای نگهبان رسید.

آیین‌نامه اجرایی نحوه رتبه‌بندی مراکز موضوع تبصره (۶) ماده (۲) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی

شماره ۱۸۹۲۱۹/ت/۴۶۹۹۷هـ

۱۳۹۱/۹/۲۸

وزارت جهاد کشاورزی - وزارت کشور

معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۱/۷/۳۰ بنا به پیشنهاد شماره ۰۲۰/۱۴۰۲۹ مورخ ۱۳۹۰/۴/۱۲ وزارت جهاد کشاورزی و به استناد تبصره (۶) ماده (۲) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی - مصوب ۱۳۸۹ - آیین‌نامه اجرایی تبصره (۶) ماده یادشده را به شرح زیر تصویب نمود:

آیین‌نامه اجرایی نحوه رتبه‌بندی مراکز موضوع تبصره (۶) ماده (۲)

قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی - مصوب ۱۳۸۹

ماده ۱- اصطلاحات زیر در این آیین‌نامه در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:
الف - سازمان: سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی یا سازمان نظام دامپزشکی (حسب مورد).

ب - مراکز: درمانگاه‌ها (کلینیک‌ها)، مجتمع‌های درمانی (پلی‌کلینیک‌ها)، آزمایشگاه‌ها، داروخانه‌ها، بیمارستان‌های دامی، مراکز تلقیح مصنوعی و مایه‌کوبی و شرکت‌های مهندسی و خدمات مشاوره فنی - اجرایی - مدیریتی - مالی و بیمه - اقتصادی - بازرگانی و کشاورزی.

پ - هیأت عالی: هیأت عالی رتبه‌بندی.

ت - رتبه: شاخص توان فنی و اجرایی هر یک از مراکز.

ث - تعداد کار مجاز: حداکثر تعداد کاری که می‌توان به صورت همزمان به دارنده رتبه از هر تخصص ارجاع نمود.

ماده ۲- به منظور رتبه‌بندی مراکز، در هر استان کمیته رتبه‌بندی با ترکیب زیر تشکیل می‌گردد و تصمیمات آن با اکثریت سه رأی لازم الاجرا است:

- ۱- رئیس سازمان مربوط استان (رئیس).
- ۲- معاون ذی‌ربط سازمان مربوط استان (دبیر).
- ۳- یک نفر کارشناس خبره در رشته‌های مربوط به انتخاب استاندار.
- ۴- یک نفر کارشناس خبره در رشته‌های مربوط به انتخاب رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان.
- ۵- یک نفر کارشناس خبره در رشته‌های مربوط به انتخاب شورای سازمان نظام استان.

ماده ۳- وظایف کمیته رتبه‌بندی استان به شرح زیر است:

- ۱- بررسی درخواست متقاضیان و رتبه‌بندی آنها با رعایت مفاد این آیین‌نامه و شیوه‌نامه‌های مصوب هیأت عالی.
  - ۲- ارائه پیشنهادات اصلاحی در رابطه با رتبه‌بندی مراکز به هیأت عالی.
  - ۳- به‌هنگام رسانی مستمر و ارائه فهرست موارد زیر برای اطلاع عموم:
- الف - خدمات مربوط به هر یک از تخصص‌ها.
- ب - نام و مشخصات هر یک از مراکز ذی‌صلاح به تفکیک حوزه فعالیت.
- پ - تخصص، رتبه و تعداد کارمجاز برای هر مرکز.

ماده ۴- هیأت عالی با ترکیب زیر تشکیل می‌شود و تصمیمات آن با حداقل چهار رأی موافق لازم الاجرا می‌باشد:

- ۱- وزیر جهاد کشاورزی یا یکی از معاونین ایشان به انتخاب وزیر (رئیس).
- ۲- رئیس سازمان مربوط.
- ۳- معاون ذی‌ربط رئیس سازمان مرکزی نظام مربوط (دبیر).
- ۴- معاون ذی‌ربط معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور.

۵ - دو نفر کارشناس صاحب نظر با حداقل (۱۰) سال سابقه پژوهشی، مطالعاتی یا اجرایی مربوط به انتخاب وزیر جهاد کشاورزی.

ماده ۵۵- وظایف هیأت عالی به شرح زیر است:

۱- بررسی و تأیید رتبه بندی مراکز برای کسب دو رده نهایی پس از تصویب کمیته رتبه بندی استان

۲- بررسی و تصویب شیوه نامه های رتبه بندی به تفکیک نوع مراکز.

۳- بررسی و تدوین ضوابط در خصوص نحوه نظارت و ارزیابی فعالیت های اعضای رتبه بندی شده سازمان.

۴- بررسی و تدوین ضوابط نحوه جلوگیری از مداخله اشخاص فاقد صلاحیت در امور فنی فعالیت های بخش کشاورزی

۵- نظارت بر کمیته رتبه بندی استان.

تبصره - شیوه نامه های رتبه بندی مربوط ظرف سه ماه، پس از ابلاغ این آیین نامه، توسط سازمان مرکزی ذی ربط تدوین و با تصویب هیأت عالی ابلاغ می گردد.

ماده ۶- سازمان استان موظف است عملکرد مراکز رتبه بندی شده را به صورت دوره ای (حداقل هر دو سال یکبار) مورد ارزیابی قرار داده و نتیجه آن را به کمیته رتبه بندی استان منعکس نماید تا در تمدید مجوزهای ارایه خدمات مربوط ملاک عمل قرار دهد.

ماده ۷- دستگاه های اجرایی موظفند قبل از انعقاد قرارداد و ارجاع کار به مراکز، سقف مجاز و ظرفیت های خالی را از سازمان ذی ربط استان استعلام نموده و ضمن اقدام براساس آن، نتیجه را به سازمان اعلام نمایند.

ماده ۸- مراکز رتبه بندی شده قبل از ابلاغ این آیین نامه مکلفند ظرف یک سال از تاریخ ابلاغ این آیین نامه نسبت به تطبیق وضعیت خود اقدام نمایند.

ماده ۹۵۵- مقررات این آیین‌نامه شامل انجام پروژه‌های دولتی مربوط توسط مراکز در داخل و خارج از کشور می‌باشد.

معاون اول رییس‌جمهور - محمدرضا رحیمی

آیین‌نامه اجرایی ماده (۳) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی

شماره ۱۳۲۹۶۲/ت/۴۹۰۱۵هـ

۱۳۹۴/۱۰/۱۳

وزارت جهاد کشاورزی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور

هیأت وزیران در جلسه ۱۳۹۴/۱۰/۶ به پیشنهاد مشترک وزارت جهاد کشاورزی، سازمان‌های نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران و کمیسیون‌های کشاورزی اتاق‌های بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و تعاون مرکزی ایران و به استناد ماده (۳) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی - مصوب ۱۳۸۹ - آیین‌نامه اجرایی ماده یاد شده را به شرح زیر تصویب کرد:

آیین‌نامه اجرایی ماده (۳) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی - مصوب ۱۳۸۹

ماده ۱- در این آیین‌نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:
الف- قانون: قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی - مصوب ۱۳۸۹
ب- سازمان نظام مهندسی: سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی جمهوری اسلامی ایران.

پ- سازمان نظام دامپزشکی: سازمان نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران.
ت- بهره‌بردار: شخص حقیقی یا حقوقی دارای پروانه یا مجوز یا هرگونه مدرک قانونی برای فعالیت تولیدی در یکی از بخش‌های کشاورزی و منابع طبیعی.

ث- دانش‌آموختگان: دانش‌آموختگان رشته‌های تخصصی کشاورزی، منابع طبیعی، دامپزشکی و محیط زیست که دانشنامه آنها مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری بوده و صلاحیت حرفه‌ای آنها به تأیید سازمان‌های نظام مهندسی و نظام دامپزشکی رسیده باشد.

ماده ۲- وزارت جهاد کشاورزی مکلف است حمایت‌های قانونی، اعطای تسهیلات و مشوق‌های مورد نظر قانون و سهم برخوردارانی هر یک از زیربخش‌های کشاورزی و منابع طبیعی از آنها را سالانه تا پایان مرداد ماه تعیین و علاوه بر ارسال به مراجع ذی‌ربط، اعلام عمومی نماید.

ماده ۳- بهره‌برداران برای استفاده از تسهیلات ماده (۳) قانون با رعایت مفاد مواد (۳۱) و (۳۲) قانون، به ترتیب زیر در اولویت قرار می‌گیرند:

الف- بهره‌بردارانی که در مجموعه خود از دانش‌آموختگان به صورت تمام وقت استفاده می‌کنند.

ب- بهره‌بردارانی که کل فرایند فعالیت خود را تحت نظارت مراکز موضوع ماده (۲) قانون انجام می‌دهند.

پ- بهره‌بردارانی که بخشی از فرایند فعالیت خود را تحت نظارت مراکز موضوع ماده (۲) قانون انجام می‌دهند.

ماده ۴- برخوردارانی از حمایت‌های موضوع این آیین‌نامه منوط به وجود مدارک مثبتی مبنی بر استفاده مستمر از دانش‌آموختگان و یا قرارداد منعقد شده با دانش‌آموختگان و یا مراکز موضوع ماده (۲) قانون است.

تبصره ۱- سازمان‌های نظام مهندسی و نظام دامپزشکی موظفند به منظور نظارت، پایش و تأیید صلاحیت برخوردارانی بهره‌برداران از حمایت‌های موضوع این آیین‌نامه، نسبت به ایجاد و راه‌اندازی یک سامانه نرم‌افزاری برخط برای ثبت مستندات این ماده اقدام نمایند.

تبصره ۲- سازمان‌های نظام دامپزشکی و نظام مهندسی موظفند ظرف یک ماه نسبت به بررسی و ارزیابی مستندات ثبت شده در سامانه فوق اقدام و در صورت تأیید، نسبت به اعلام احراز صلاحیت بهره‌برداران به مراجع اعطاکننده حمایت‌های موضوع این آیین‌نامه اقدام نمایند.

ماده ۵- وزارت جهاد کشاورزی مکلف است گزارش عملکرد اجرای این آیین‌نامه و کلیه فعالیت‌های انجام گرفته در زمینه اعطای حمایت‌های قانونی، تسهیلات و مشوق-ها را پس از اخذ گزارش از مراجع اعطاکننده حمایت‌ها و سازمان‌های نظام دامپزشکی و نظام مهندسی به صورت سالیانه تهیه و به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور ارائه کند.

اسحاق جهانگیری، معاون اول رئیس‌جمهور، این مصوبه را در تاریخ ۱۳/۱۰/۱۳۹۴ برای اجرا به وزارت جهاد کشاورزی، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور ابلاغ کرد.

آیین‌نامه اجرایی ماده (۸) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی

شماره ۱۵۰۸۰۱/ت/۴۶۸۳۸هـ

۱۳۹۳/۱۲/۱۰

آیین‌نامه اجرایی ماده (۸) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی وزارت جهاد کشاورزی - وزارت راه و شهرسازی - وزارت امور اقتصادی و دارایی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور - سازمان حفاظت محیط زیست
هیأت وزیران در جلسه ۱۳۹۳/۱۰/۱۰ به پیشنهاد شماره ۰۲۰/۱۲۲۳۲ مورخ ۱۳۹۳/۵/۱ وزارت جهاد کشاورزی و به استناد تبصره (۶) ماده (۸) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی - مصوب ۱۳۸۹ - آیین‌نامه اجرایی ماده (۸) قانون یاد شده را به شرح زیر تصویب کرد:

آیین‌نامه اجرایی ماده (۸) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی

ماده ۱ - در این آیین‌نامه اصطلاحات زیر دارای معانی مشروح زیر است:

الف- قانون: قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی - مصوب ۱۳۸۹

ب- حریم شهرها، شهرک‌ها و شهرهای جدید: مطابق تعاریف مندرج در قانون تعاریف محدوده و حریم شهر، روستا و شهرک و نحوه تعیین آنها - مصوب ۱۳۸۴

پ- بهره‌برداری همگن: فعالیت‌هایی نظیر طبیعت‌گردی، توسعه کشت گیاهان صنعتی و دارویی و پروژه‌های شیلاتی و فضای سبز اعم از زراعت چوب، جنگل‌کاری، آبخیزداری، پارک‌های جنگلی، درخت‌کاری مثمر و غیر مثمر.

ت- قرارداد بهره‌برداری: قرارداد فی‌مابین وزارت جهاد کشاورزی و اشخاص حقیقی و حقوقی (مجری) که در اجرای ماده (۸) قانون و این آیین‌نامه منعقد می‌شود.

ث- وجه قابل پرداخت بابت حق بهره‌برداری یا حق انتفاع: وجوهی که براساس مزایده با قیمت پایه توسط کارشناس رسمی دادگستری، متناسب با نوع طرح، برای سال اول تعیین می‌گردد و برای سال‌های بعد براساس نرخ تورم سالانه اعلام شده از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تعدیل و تعیین می‌گردد.

ج- عرصه‌های مستعد: عرصه‌هایی از منابع ملی شده و اراضی دولتی واقع در حریم شهرها، شهرک‌ها و شهرهای جدید از مبدأ شروع حریم که برای اجرای طرح‌های موضوع ماده (۸) قانون قابلیت داشته و مطابق ماده (۵) این آیین‌نامه، استعدادیابی، مکان‌یابی و کاربری آنها پس از تهیه نقشه تصویب می‌گردد.

ماده ۲- مصادیق طرح‌های موضوع ماده (۸) قانون و نحوه تصویب و اجرای طرح‌ها با رعایت سایر قوانین و مقررات مربوط به ترتیب زیر خواهد بود:

الف- طرح‌های مدیریت منابع طبیعی و آبخیزداری شامل زراعت چوب، درختکاری، متمر و غیرمتمر، گیاهان صنعتی و دارویی در طرح‌های مدیریت منابع طبیعی، جنگل‌کاری، آبخیزداری، پارک‌های جنگلی و فعالیت‌های طبیعت‌گردی از طریق وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور).

ب- طرح‌های کشاورزی نظیر پروژه‌های کاشت گیاهان دارویی و صنعتی و طرح‌های درختکاری متمر و متناسب با موضوع ماده (۸) قانون از طریق وزارت جهاد کشاورزی (سازمان امور اراضی کشور).

تبصره- هرگونه واگذاری موضوع این آیین‌نامه صرفاً در قالب حق بهره‌برداری و حق انتفاع (حق استفاده) و زمان‌بندی متناسب با نوع بهره‌برداری خواهد بود و انتقال مالکیت در این اراضی مطلقاً ممنوع می‌باشد.

ماده ۳- وزارت جهاد کشاورزی مجاز است حق بهره‌برداری و یا حق انتفاع از عرصه‌های مستعد موضوع این آیین‌نامه واقع در حریم شهرها که به موجب اسناد مالکیت صادره، نمایندگی آن به نام وزارت مذکور و سازمان‌های تابعه می‌باشد را برای

طرح‌های موضوع ماده (۸) قانون با رعایت مفاد این آیین‌نامه واگذار نماید. تبصره- آن دسته از عرصه‌های مستعد موضوع ماده (۵) این آیین‌نامه واقع در حریم شهرها که اسناد مالکیت آنها به نام وزارت راه و شهرسازی صادر شده باشد، با درخواست وزارت جهاد کشاورزی و موافقت وزارت راه و شهرسازی برای اجرای طرح‌های موضوع این آیین‌نامه به وزارت جهاد کشاورزی واگذار می‌شود.

ماده ۴- عرصه جنگل‌ها و بیشه‌های طبیعی، نهالستان‌های عمومی، پارک‌های جنگلی و جنگل‌های دست‌کاشت، ایستگاه‌های تحقیقاتی و تولید بذر و نهال و اعیانی‌های متناسب و موجود در عرصه‌های مستعد مذکور که قبلاً اسناد مالکیت آنها به نام دولت با نمایندگی وزارت جهاد کشاورزی یا سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور صادر گردیده است، مادامی که برای کاربری‌های فوق مورد استفاده قرار می‌گیرد، نمایندگی آن با کلیه وظایف و اختیارات به عهده وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور) می‌باشد.

ماده ۵- بررسی، مطالعه، مکان‌یابی و استعدادیابی عرصه‌های مستعد برای طرح‌های موضوع ماده (۸) قانون در هر استان توسط کارگروهی با مسئولیت معاون هماهنگی عمرانی استاندار و دبیری رییس سازمان جهاد کشاورزی استان و با عضویت مدیران کل راه و شهرسازی، آب منطقه‌ای، حفاظت محیط زیست، منابع طبیعی و آبخیزداری و مدیر امور اراضی صورت می‌پذیرد.

وزارت جهاد کشاورزی عرصه‌های پیشنهادی کارگروه را برای سیر مراحل قانونی تصویب به دبیرخانه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران ارسال می‌نماید. تبصره ۱- دبیرخانه کارگروه در سازمان جهاد کشاورزی استان مستقر خواهد بود. تبصره ۲- پس از ابلاغ کاربری‌های مصوب توسط شورای عالی شهرسازی و معماری ایران، مدیریت امور اراضی و اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان حسب مورد

موظفند نسبت به محاسبه قیمت پایه با استفاده از نظر کارشناس رسمی دادگستری برای مزایده و انعقاد قرارداد بهره برداری اقدام نماید.

ماده ۶- هرگونه واگذاری جزئی و یا کلی و یا تغییر کاربری غیر مجاز و یا تغییر در مفاد مندرج در طرح های مصوب موضوع ماده (۲) این آیین نامه (کلی و یا جزئی) ممنوع بوده و وزارت جهاد کشاورزی موظف است علاوه بر فسخ یک طرفه قرارداد بهره برداری، نسبت به اخذ خسارات وارد شده اقدام نماید.

ماده ۷- در صورت عدم پرداخت به موقع وجه حق بهره برداری و یا حق انتفاع سالانه از سوی مجری طرح، وزارت جهاد کشاورزی موظف است ضمن ابلاغ اخطار به مجری، در صورت امتناع مجدد وی در پایان مهلت مقرر در اخطار (حداکثر دو ماه پس از ابلاغ اخطار) نسبت به فسخ یک طرفه قرارداد بهره برداری اقدام نماید.

ماده ۸- وزارت جهاد کشاورزی (حسب مورد سازمان جنگل ها، مراتع و آبخیزداری کشور و سازمان امور اراضی کشور) موظف است در آگاهی مزایده موضوع تبصره (۱) قانون، محل اجرای طرح، مساحت، مدت و نوع طرح، شرایط متقاضیان همچنین قیمت پایه و شرایط پرداخت را اعلام نماید.

تبصره- برندگان مزایده موظفند موافقت های لازم را حسب مورد از دستگاه های اجرایی ذی ربط اخذ نمایند.

ماده ۹- پس از اتمام مدت قرارداد بهره برداری، در صورت عدم تمدید قرارداد، کلیه اعیان و مستحقات متعلق به دولت بوده و مجری مکلف است عرصه و اعیان و مستحقات مربوط را با رعایت قوانین و مقررات مربوط و بر اساس قرارداد به وزارت جهاد کشاورزی مسترد کند.

ماده ۱۰- در صورتی که قبل از انقضاء مدت طرح، اراضی موضوع قرارداد برای اجرای طرح های توسعه شهری مورد نیاز باشد، وزارت جهاد کشاورزی مکلف است

با اعلام قبلی (حداقل یک سال) ضمن خاتمه قرارداد، نسبت به استرداد اراضی از بهره‌برداران و تحویل آن به دستگاه اجرایی متقاضی اقدام کند.

تبصره - حقوق ناشی از سرمایه‌گذاری برای اجرای مدت باقیمانده طرح مطابق نظر کارشناس رسمی دادگستری از طریق دستگاه درخواست‌کننده طرف قرارداد پرداخت خواهد شد.

ماده ۱۱- در صورتی که مجریان نسبت به اجرای موضوع قرارداد براساس برنامه زمان‌بندی مصوب اقدام نکنند، وزارت جهاد کشاورزی موظف است پس از یک بار اخطار، ضمن فسخ قرارداد بهره‌برداری اراضی موضوع قرارداد را استرداد نماید.

ماده ۱۲- در صورت خاتمه قرارداد بهره‌برداری، به دلیل عدم اجرای طرح، مراتب به دفتر اسناد رسمی جهت ابطال قرارداد بهره‌برداری و مجری ابلاغ و مجری مکلف است ضمن تحویل عرصه‌های واگذاری و اعیانی نسبت به پرداخت خسارت احتمالی وارده به دولت در نتیجه عدم اجرای طرح طبق مفاد قرارداد بهره‌برداری و براساس نظریه کارشناس رسمی دادگستری اقدام کند.

ماده ۱۳- نظارت بر اجرای طرح‌های موضوع ماده (۲) براساس طرح مصوب به عهده کارگروه موضوع ماده (۵) این آیین‌نامه می‌باشد.

ماده ۱۴- در مورد منابع طبیعی و سایر اراضی واقع در کاربری‌های سبز کمربند سبز شهرها، طبق بند (ج) ماده (۱۴۷) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۹ - اقدام خواهد شد.

ماده ۱۵- شیوه‌نامه‌های اجرایی و نمونه قراردادهای بهره‌برداری این آیین‌نامه توسط نمایندگان وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و راه و شهرسازی و معاونت حقوقی رییس‌جمهور، تدوین و توسط وزیر جهاد کشاورزی ابلاغ می‌شود.

اسحاق جهانگیری، معاون اول رئیس‌جمهور، این مصوبه را در تاریخ ۱۳۹۳/۱۲/۱۰ برای اجرا به وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی، راه و شهرسازی، امور اقتصادی و دارایی و سازمانهای مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و حفاظت محیط زیست ابلاغ کرد.

آیین‌نامه اجرایی تبصره (۲) اصلاحی ماده (۹) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی موضوع ماده (۴۵) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور

هیأت وزیران در جلسه ۱۳۹۴/۴/۷ به پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و صنعت، معدن و تجارت و به استناد تبصره (۲) اصلاحی ماده (۹) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی موضوع ماده (۴۵) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور - مصوب ۱۳۹۴ - آیین‌نامه اجرایی تبصره یاد شده را به شرح زیر تصویب کرد:

ماده ۱- اصطلاحات به کار رفته در لایحه قانونی اصلاح لایحه قانونی واگذاری و احیاء عوارض اراضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۵۹ و آیین‌نامه اجرایی آن و قانون اصلاح ماده (۳۳) اصلاحی قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور مصوب ۱۳۸۶ به همان معانی در این آیین‌نامه به کار می‌روند. سایر اصطلاحات زیر در این آیین‌نامه دارای معانی مشروح مربوط است:

الف- قانون: قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴
ب- خدمات گردشگری: طرح‌هایی که ایجاد و احداث آنها برای ارائه خدمات به گردشگران داخلی یا خارجی مورد نیاز است و مجوز آن توسط دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط صادر می‌شود.

فهرست طرح‌های مذکور ظرف سه ماه پس از ابلاغ این آیین‌نامه توسط وزارت جهاد کشاورزی با همکاری دستگاه‌های اجرایی مرتبط طرح تهیه و ابلاغ می‌گردد و در صورت نیاز تغییر یا اصلاح طرح‌ها، سالانه به پیشنهاد دستگاه اجرایی ذی‌ربط و تأیید وزارت جهاد کشاورزی انجام خواهد شد.

فهرست طرح‌های مذکور ظرف سه ماه پس از ابلاغ این آیین‌نامه توسط وزارت جهاد کشاورزی با همکاری دستگاه‌های اجرایی مرتبط طرح تهیه و ابلاغ می‌گردد و

در صورت نیاز تغییر یا اصلاح طرح‌ها، سالانه به پیشنهاد دستگاه اجرایی ذی‌ربط و تأیید وزارت جهاد کشاورزی انجام خواهد شد.

ماده ۲- کلیه اراضی طرح‌های عمرانی قابل واگذاری که بعد از تاریخ لازم‌الاجرا شدن قانون واگذار می‌گردد با رعایت قوانین و مقررات، مطابق با پروانه بهره‌برداری صادره توسط مراجع ذی‌ربط و در صورت درخواست مجری و تأیید اجرای طرح توسط هیأت نظارت موضوع قانون اصلاح ماده (۳۳) اصلاحی قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور و موافقت کمیسیون‌های واگذاری موضوع مواد (۳۱) و (۳۲) آیین‌نامه اجرایی لایحه قانونی اصلاح لایحه قانونی واگذاری و احیاء اراضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران قابل انتقال قطعی می‌باشد.

ماده ۳- نظارت بر اجرای طرح‌های موضوع این آیین‌نامه به عهده هیأت نظارت قانون اصلاح ماده (۳۳) اصلاحی قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع کشور می‌باشد.

ماده ۴- قیمت‌گذاری اراضی در زمان انتقال قطعی حسب نوع فعالیت براساس قوانین و مقررات مربوط به نرخ کارشناسی روز محاسبه و اخذ می‌گردد. تبصره- درخصوص شهرک‌های صنعتی دولتی مبنای قیمت‌گذاری، صددرصد قیمت منطقه‌ای خواهد بود.

ماده ۵- تغییر کاربری اراضی واگذار شده موضوع این آیین‌نامه ممنوع است و تفکیک اراضی مزبور صرفاً با اخذ مجوز کمیسیون‌های طرح‌های کشاورزی و غیرکشاورزی موضوع مواد (۳۱) و (۳۲) آیین‌نامه اجرایی لایحه قانونی اصلاح لایحه قانونی واگذاری و احیاء اراضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران امکان‌پذیر بوده و ادارات ثبت اسناد و املاک و دفاتر اسناد رسمی و سایر نهادها و مراجع مربوط مکلفند در موارد تفکیک یا افراز و تقسیم اراضی واگذار شده و تغییر کاربری آنها از سازمان جهاد کشاورزی استعلام نموده و نظر سازمان مذکور را اعمال نمایند و چنانچه

به‌طور غیرمجاز و بدون اخذ مجوز از کمیسیون‌های فوق‌الاشاره صورت پذیرد تخلف بوده و سازمان جهاد کشاورزی موظف است فسخ واگذاری و یا استرداد زمین را به ادارات ثبت محل یا دفاتر اسناد رسمی تنظیم‌کننده سند ابلاغ نماید. تبصره - اراضی واگذار شده به شهرک‌های صنعتی دارای کاربری صنعتی بوده و تفکیک آن از رعایت حکم این ماده مستثنی است.

اسحاق جهانگیری، معاون اول رئیس‌جمهور

آیین‌نامه اجرایی تبصره (۳) الحاقی ماده (۹) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی موضوع ماده (۵۴) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور

شماره ۴۹۶۷۰/ت/۵۲۰۸۳هـ

۱۳۹۴/۴/۲۱

وزارت جهاد کشاورزی و وزارت امور اقتصادی و دارایی - سازمان ثبت اسناد و املاک کشور - سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور
 هیأت وزیران در جلسه ۱۳۹۴/۴/۷ به پیشنهاد وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و امور اقتصادی و دارایی و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و به استناد تبصره (۳) الحاقی ماده (۹) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی موضوع ماده (۵۴) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور - مصوب ۱۳۹۴ - آیین‌نامه اجرایی تبصره یادشده را تصویب کرد:

آیین‌نامه اجرایی تبصره (۳) الحاقی ماده (۹) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی موضوع ماده (۵۴) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور

ماده ۱- در این آیین‌نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:
 الف - تداخل: اجرای قوانین و مقررات موازی بر روی عرصه واحد از اراضی ملی، دولتی و مستثنیات قانونی اشخاص که منجر به صدور سند مالکیت شده یا نشده باشد شامل خالصجات، مراحل سه‌گانه اصلاحات ارضی، مقررات ملی شدن، موات، کشت موقت، اراضی شهری، مستحدثه و ساحلی که منجر به تشخیص متفاوت نوع و ماهیت آن عرصه گردیده است.

ب - رفع تداخلات: رفع هم‌پوشانی قوانین و مقررات موازی (تثبیت نوعیت) و اصلاح سوابق، نقشه‌ها و کلیه دفاتر و اسناد از جمله اسناد مالکیت در عرصه‌های مورد تداخل

ج - مالک: شخص یا اشخاصی که به موجب اسناد صادره از اداره ثبت اسناد و املاک با رعایت قوانین و مقررات مربوط دارای سند مالکیت یا گواهی مشعر بر مالکیت بوده و کشاورزانی که حسب گواهی صادره از سازمان امور اراضی کشور مشمول مقررات اراضی خالصه، اجرای مراحل سه‌گانه اصلاحات ارضی، مالک، خرده مالک، مالک خودکار یا زارع صاحب نسق اصلاحات ارضی و کشت موقت و یا به موجب آرای قطعیت یافته از مراجع قضایی مالک شناخته شده‌اند.

د - اراضی کشاورزی: اراضی که مشمول قوانین و مقررات مندرج در بند (الف) بوده و به عنوان زراعی یا باغی تشخیص داده شده باشد و توسط زارعین و مالکین و یا متصرفین قانونی برای امور زراعت، باغبانی و سایر فعالیت‌های کشاورزی مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرند.

ه - نقشه تجمیعی پلاک: نقشه‌ای که از تلفیق نقشه‌های مختلف اجرای قوانین و مقررات موازی که توسط دستگاه ذی‌ربط ارایه شده و با تعیین میزان دقیق تداخل و رعایت ضوابط حدنگاری (کاداستر) تهیه می‌شود.

و - اراضی دولتی: اراضی غیرملی که در اجرای قوانین و مقررات اراضی خالصه، بایر و موات اصلاحات ارضی، مستحدثه ساحلی و موات موضوع قانون مرجع تشخیص اراضی موات و ابطال اسناد آن و مجهول‌المالک ثبتی به مالکیت دولت درآمده است.
 ز - اراضی ملی: عرصه‌های مشمول قانون ملی شدن جنگل‌ها و مراتع - مصوب ۱۳۴۱ - و آیین‌نامه اجرایی آن، قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع - مصوب ۱۳۴۶ - و اصلاحیه‌های بعدی آن همچنین قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی کشور - مصوب ۱۳۷۱.

ح - مستثنیات مقررات ملی شدن: عرصه و محاط تأسیسات و خانه‌های روستایی همچنین زمین‌های زراعی و باغ‌ها و اراضی که در اجرای مقررات به عنوان مستثنیات، تشخیص داده شده است.

ط - مستثنیات مالکین اصلاحات ارضی و کشت موقت: مستثنیات موضوع قانون اصلاحات ارضی و قانون واگذاری اراضی دایر و بایر که بعد از انقلاب به صورت کشت موقت در اختیار کشاورزان قرار گرفته است.

تبصره - تعریف سایر عبارات‌های موضوع این آیین‌نامه تابع قوانین مربوط خاص خود می‌باشد.

ماده ۲- تداخلات مشمول این آیین‌نامه شامل موارد زیر است:

۱- تداخل در اجرای مقررات ملی شدن و مقررات اصلاحات ارضی.

۲- تداخل در اجرای مقررات اراضی موات، اراضی مستحدثه و مقررات اصلاحات ارضی.

۳- تداخل در اجرای مقررات ملی شدن و مقررات اراضی خالصه و بایر مرحله اول اصلاحات ارضی و موات.

۴- تداخل در اجرای مقررات کشت موقت و مقررات ملی شدن.

۵ - تداخل اراضی موات، اراضی مستحدثه و مقررات ملی شدن.

ماده ۳- به منظور رفع تداخلات اراضی و پلاک‌هایی که مشمول اجرای قوانین و مقررات خالصجات، مراحل سه‌گانه اصلاحات ارضی، موات و کشت موقت شده و نیز مقررات منابع ملی نیز فارغ از تقدم و یا تأخر در آن اجرا شده است اعم از اینکه منجر به صدور سند مالکیت به نام دولت شده یا نشده باشد و اتخاذ تصمیم نسبت به اصلاح نقشه‌ها، سوابق و اسناد مالکیت آن‌ها، کمیسیون رفع تداخلات در سطح استان به شرح زیر تشکیل می‌گردد:

۱- مدیرکل جهاد کشاورزی استان (رییس)

۲- مدیر امور اراضی استان (دبیر)

۳- مدیرکل ثبت اسناد و املاک استان

۴- مدیرکل منابع طبیعی و آبخیزداری استان

۵- مدیرکل امور اقتصادی و دارایی استان

۶- معاون حفاظت امور اراضی اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان

۷- یک نفر آشنا به مباحث حقوقی به انتخاب مدیرکل جهاد کشاورزی استان

تبصره ۱- جلسات کمیسیون با حضور حداقل پنج نفر رسمی و تصمیمات آن با حداقل چهار رأی معتبر است.

تبصره ۲- به منظور بررسی سوابق، بازدید و معاینه محل همچنین تجمیع نقشه‌های ارایه شده مربوط به اجرای مقررات از واحدهای ذی ربط، کارگروهی با عضویت اعضای متناظر کمیسیون استانی در سطح شهرستان تشکیل می‌شود. کارگروه مذکور موظف است ظرف دو سال پس از ابلاغ این آیین‌نامه، گزارش کاملی از وضعیت پلاک‌های دارای تداخل در سطح شهرستان تهیه و برای اتخاذ تصمیم به دبیرخانه کمیسیون استان ارسال نماید. اطلاعات و نقشه‌های موردنیاز برای کارگروه حسب مورد توسط دستگاه مجری مقررات موازی به این کارگروه ارایه می‌گردد.

تبصره ۳- در صورتی که با اجرای یکی از قوانین مذکور برای اشخاص حقیقی ایجاد شده باشد و نسبت به اجرای مقررات ملی شدن در هیأت‌های تعیین تکلیف اراضی اختلافی اعتراض آنان مطرح ولی رسیدگی و منجر به رأی نشده باشد، رسیدگی هیأت‌های یادشده موقوف به تصمیم کمیسیون و رفع تداخل اجرای قوانین و مقررات موازی در اجرای این آیین‌نامه می‌باشد. نقشه‌های رفع تداخل شده پلاک، ملاک تعیین موقعیت اراضی موضوع حقوق اشخاص و اراضی ملی و دولتی بوده و اشخاص ذی ربط نمی‌توانند ادعایی خارج از محدوده‌های تعیین شده در این نقشه‌ها را داشته باشند.

تبصره ۴- رفع تداخل اراضی موات موضوع قانون تشخیص اراضی موات و ابطال اسناد آن و اراضی مستحدثه با اجرای مقررات ملی شدن رأساً توسط سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور انجام خواهد شد.

ماده ۴- دبیرخانه کمیسیون رفع تداخلات استان در مدیریت امور اراضی استان مستقر بوده و وظایف آن به شرح زیر می‌باشد:

۱- بررسی پرونده‌ها و گزارش‌های ارسالی از کارگروه شهرستان و اخذ استعلام و تکمیل سوابق و اطلاعات مالکین، ملی شدن و سوابق ثبتی ملک با همکاری ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری و ثبت اسناد و املاک استان.

۲- تکمیل پرونده هر یک از پلاک‌ها و تعیین اولویت در رسیدگی و طرح در کمیسیون.

۳- ابلاغ مصوبات کمیسیون به ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری، ثبت اسناد و املاک و ذینفعان و سایر مراجع ذی‌ربط.

ماده ۵- کمیسیون استان موظف است پس از وصول پرونده از کارگروه شهرستان و با بررسی حقوق قانونی و مکتسبه اشخاص و مستندات قابل قبول از جمله موارد ذیل، اتخاذ تصمیم نماید:

- ۱- سوابق مربوط به اجرای اصلاحات ارضی
  - ۲- سوابق مربوط به اجرای مقررات ملی شدن
  - ۳- سوابق اجرایی مربوط به قراء و مزارع مربوط به اراضی دولتی و خالصجات
  - ۴- سوابق مربوط به اجرای قانون واگذاری زمین‌های بایر و دایر که بعد از انقلاب به صورت کشت موقت در اختیار کشاورزان قرار گرفته است (کشت موقت)
  - ۵- سوابق اجرایی قانون مرجع تشخیص اراضی موات و ابطال اسناد آن‌ها
- تبصره ۱- پس از بررسی پرونده‌ها در صورتی که مشخص گردد هیچ‌گونه تداخلی در اجرای مقررات بر روی عرصه موردنظر وجود نداشته است، پرونده طی صورتجلسه‌ای مختومه و مراتب توسط دبیر کمیسیون به ادارات کل منابع طبیعی و ثبت اسناد و املاک اعلام می‌گردد.

تبصره ۲- در پلاک‌هایی که حسب تصمیم کمیسیون استان تداخل تشخیص داده می‌شود، مراتب به همراه نقشه دارای مختصات جغرافیایی که در آن میزان اراضی مالکین همچنین اراضی ملی و دولتی تعیین گردیده است، از طریق دبیر کمیسیون به دستگاه‌های عضو کمیسیون اعلام می‌شود تا حسب مورد نسبت به اصلاح سوابق و نقشه‌ها و اسناد اقدام نمایند.

تبصره ۳- از تاریخ ابلاغ تصمیم کمیسیون رفع تداخلات، ادارات کل منابع طبیعی و آبخیزداری و مدیریت امور اراضی استان مکلفند در صدور هرگونه گواهی و پاسخ به استعلام‌ها براساس مصوبه کمیسیون مذکور عمل نمایند.

ماده ۶- در صورتی که در حین رسیدگی توسط کمیسیون محرز گردد مشخصات ملک مشمول قوانین اصلاحات ارضی اعم از پلاک اصلی، فرعی، بخش و مدارک و مستندات پرونده اجرایی و یا اسناد نسقی صادره برای زارعین پلاک دارای اشکال بوده و طرح پرونده در کمیسیون مذکور مستلزم رفع این اشکال باشد پرونده برای رسیدگی به شورای اصلاحات ارضی استان ارسال و شورای اصلاحات ارضی موظف است در اجرای لایحه قانونی اضافه نمودن یک تبصره به ماده (۳۸) آیین‌نامه اصلاحات ارضی مصوب ۱۳۴۳/۵/۳ - مصوب ۱۳۵۸- نسبت به رسیدگی و صدور رأی مبنی بر اصلاح آن اقدام و مراتب را به انضمام یک نسخه از رأی صادره به کمیسیون رفع تداخلات ارسال نماید.

ماده ۷- مدیریت امور اراضی استان موظف است پس از تعیین تکلیف مستثنیات قانونی اشخاص موضوع این آیین‌نامه، در چارچوب قوانین و مقررات مربوط از جمله قانون جلوگیری از خردشدن اراضی کشاورزی و ایجاد قطعات مناسب فنی و اقتصادی - مصوب ۱۳۸۵- و اصلاحات بعدی و قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ‌ها - مصوب ۱۳۷۴- با همکاری ادارات ثبت اسناد و املاک محل نسبت به پیگیری صدور

اسناد مالکین اراضی کشاورزی و جلوگیری از تغییر کاربری اراضی کشاورزی رفع تداخل شده، اقدام نماید.

ماده ۸۵- به منظور ایجاد رویه واحد، نظارت بر عملکرد کمیسیون استان‌ها و حل و فصل مشکلات احتمالی در تعیین تکلیف پرونده‌های مشمول این آیین‌نامه، کارگروهی در مرکز با مسئولیت رییس سازمان امور اراضی کشور و عضویت معاونین ذی‌ربط سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور و نماینده وزارت امور اقتصادی و دارایی (مدیرکل اموال دولتی) و وزارت جهاد کشاورزی (مدیرکل حقوقی) تشکیل می‌شود.

تبصره ۱- شیوه‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و کاربرگ‌های موردنیاز برای اجرای این آیین‌نامه پس از تصویب در کارگروه مذکور توسط وزیر جهاد کشاورزی ابلاغ می‌گردد.
تبصره ۲- دبیرخانه کارگروه در سازمان امور اراضی کشور مستقر می‌باشد.
ماده ۹۰- چگونگی دریافت هزینه و قیمت اراضی رفع تداخل شده به شرح زیر می‌باشد:

الف - هزینه‌های اجرایی رفع تداخل شامل تشکیل پرونده، تهیه سوابق، نقشه‌های تجمیعی، گزارش‌های فنی و حقوقی و تهیه و تفسیر عکس‌های هوایی معادل حداکثر ده درصد ارزش معاملاتی زمین مورد تقاضا.

ب - قیمت اراضی رفع تداخل شده به شرح زیر محاسبه و دریافت می‌گردد:
۱- زارعین صاحب‌نسب اصلاحات ارضی که تاکنون اقساط خود را پرداخت ننموده‌اند به نسبت اقساط پرداخت نشده حداکثر تا صددرصد ارزش معاملاتی زمان رفع تداخل.
۲- متصرفین قانونی غیردولتی واجد شرایط اراضی دولتی معادل صددرصد قیمت کارشناسی روز.

تبصره ۱- قیمت کارشناسی روز توسط کارشناس رسمی دادگستری و ارزش معاملاتی حسب گواهی ادارات کل امور اقتصادی و دارایی تعیین می‌گردد.

تبصره ۲- ذینفع یا ذینفعان موظفند هزینه و قیمت اراضی را که توسط دبیر کمیسیون استان ابلاغ می‌شود، ظرف شش ماه پرداخت نمایند. عدم پرداخت در مهلت مقرر به منزله انصراف از دریافت گواهی صدور سند مالکیت رفع تداخل می‌باشد و صدور گواهی و صدور یا اصلاح اسناد مالکیت و نقشه‌ها منوط به پرداخت مبالغ فوق می‌باشد.

تبصره ۳- اداره کل جهاد کشاورزی استان موظف است نسبت به وصول درآمدهای فوق و واریز آن به حساب مربوط نزد خزانه داری کل کشور به نام سازمان امور اراضی کشور اقدام نماید.

ماده ۱۰۵- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی (سازمان امور اراضی کشور) نسبت به پیش‌بینی ردیف درآمد و اختصاص درآمدهای حاصله برای اجرای طرح‌های حفاظت، پایش و سنددار کردن اراضی کشاورزی در قوانین بودجه سنواتی اقدام می‌نماید.

معاون اول رییس‌جمهور - اسحاق جهانگیری

آیین‌نامه اجرایی بند(ب) ماده(۱۲) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۲/۵/۲۰ بنا به پیشنهاد مشترک وزارت جهاد کشاورزی و معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور و سازمان حفاظت محیط زیست و به استناد بند(ب) ماده(۱۲) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی - مصوب ۱۳۸۹، آیین‌نامه اجرایی بند یادشده را به شرح زیر تصویب نمود:

شماره: ۴۳۹۸۷/ت/۱۲۱۶۰۴ - تاریخ: ۱۳۹۲/۰۷/۰۱

وزارت جهاد کشاورزی - سازمان حفاظت محیط زیست

معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۲/۵/۲۰ بنا به پیشنهاد مشترک وزارت جهاد کشاورزی و معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور و سازمان حفاظت محیط زیست و به استناد بند(ب) ماده(۱۲) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی - مصوب ۱۳۸۹ - آیین‌نامه اجرایی بند یادشده را به شرح زیر تصویب نمود:

آیین‌نامه اجرایی بند(ب) ماده(۱۲) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی

ماده ۱- اصطلاحات زیر در این آیین‌نامه در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

الف - قانون: قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی - مصوب ۱۳۸۹ -

ب- منابع طبیعی: عرصه و اعیانی جنگل‌ها، مراتع، بیسه‌های طبیعی، اراضی جنگلی، چمن‌زارها، بوته‌زارها، نیزارها، اراضی مستحدث، اراضی ساحلی، آبراهه‌ها، اراضی موات، اراضی دولتی، کویرها، شنزارها، اراضی بیابانی و سایر منابعی که توسط وزارت جهاد کشاورزی ایجاد شده یا خواهد شد مانند جنگل‌های دست‌کاشت، جنگل‌ها و

مراتعی که در اجرای وظایف سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور برای احیاءءءءء و اصلاح و تبدیل منابع ایجاد می‌شود، پارک‌های آبخیز، حوزه‌های آبخیز، پارک‌های جنگلی، نهالستان‌ها و ایستگاه تولید بذر و نهال که جملگی جزء اموال عمومی (انفال) محسوب می‌شوند.

ج- تخریب: هرگونه دخالت در عرصه و اعیانی منابع طبیعی بطور مستقیم و غیرمستقیم که باعث بروز خسارت و یا سبب برهم خوردن تعادل و تغییر در اجزای زیست بوم شود.

د- احیاءءءءء و بازسازی منابع طبیعی: اقداماتی که در قالب طرح‌ها و پروژه‌های مرتبط، برای بازگرداندن شرایط قبل از تخریب (شرایط اولیه) انجام می‌شود.

ماده ۲- دستگاه‌های مجری مکلفند نقشه پروژه‌های اجرایی مصوب خود را به منظور برآورد خسارات احتمالی در اختیار وزارت جهاد کشاورزی قرار دهند. وزارت جهاد کشاورزی ظرف سه ماه پس از دریافت نقشه‌های یادشده، هزینه‌های احیاءءءءء و بازسازی و میزان خسارت وارده را تعیین و به دستگاه مجری اعلام می‌نماید.

ماده ۳- محاسبه خسارت‌های وارده به عرصه‌های موضوع بند (ب) ماده (۱) بر مبنای آخرین فهرست بهای واحد پایه آبخیزداری و منابع طبیعی ابلاغی معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور، با توجه به شاخصهای زیر و در قالب جداول پیوست که به مهر "دفتر هیأت دولت" تأیید شده است، انجام می‌شود.

۱- تعداد کل نهال‌ها، بوته‌ها، درختان و درختچه‌ها به صورت طبیعی و دست‌کاشت.

۲- مساحت پوششهای علفی و یا چمنزارها (مترمربع).

۳- حجم خاک جابه‌جا شده به مترمکعب.

۴- هزینه کاشت، نگهداری و مراقبت معادل سن نهال، بوته‌ها، درختان و درختچه‌ها به صورت طبیعی و دست‌کاشت.

۵- ضریب ارزش جنگل و عرصه و اعیانی منابع طبیعی.

ماده ۴- وزارت جهاد کشاورزی موظف است همه ساله میزان خسارات موضوع این تصویب‌نامه را با هماهنگی دستگاه‌های اجرایی مربوط جهت درج در لایحه بودجه سنواتی به معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور پیشنهاد نماید. معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور ردیف متمرکزی را برای این منظور در لویح بودجه سالانه پیش‌بینی و در چارچوب موافقت‌نامه با وزارت جهاد کشاورزی برای مصارف تعیین شده در ماده (۱۳) قانون اختصاص می‌دهد.

تبصره ۵- وزارت جهاد کشاورزی مکلف است اعتبارات ناشی از اخذ خسارات اجرای طرح‌های عمومی، عمرانی و توسعه‌ای در مناطق تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست را صرفاً در چارچوب عملیات موضوع ماده (۱۳) قانون و با نظر سازمان حفاظت محیط زیست در مناطق یادشده هزینه نماید.

اسحاق جهانگیری معاون اول رییس‌جمهور

آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۸) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی

شماره ۲۰۷۰۵/ت/۴۶۳۸۴ هـ

۱۳۹۱/۲/۹

آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۸) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی

وزارت جهاد کشاورزی - وزارت راه و شهرسازی

معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور

سازمان حفاظت محیط‌زیست - سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۱۴ بنا به پیشنهاد مشترک وزارت جهاد کشاورزی و سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران و به استناد تبصره (۴) ماده (۱۸) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی - مصوب ۱۳۸۹ -

آیین‌نامه اجرایی ماده یادشده را به شرح زیر تصویب نمود:

آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۸) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی

ماده ۱- در این آیین‌نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

الف - مخاطب: فعالان بخش کشاورزی و منابع طبیعی و عشایری.

ب - بخش کشاورزی و منابع طبیعی: حوزه‌های مختلف مرتبط با امور آب و خاک، جنگل، مرتع، بیابان، آبخیزداری، زراعت، باغبانی، امور دام، دامپزشکی، حفظ نباتات، گیاه‌پزشکی، شیلات، عشایر، تعاون روستایی و صنایع بخش کشاورزی، ترویج، آموزش و تحقیقات بخش کشاورزی و منابع طبیعی و سایر حوزه‌های مرتبط.

ج - برنامه: برنامه‌های رادیویی و تلویزیونی مرتبط با این آیین‌نامه.

د - وزارت: وزارت جهاد کشاورزی.

ه - سازمان: سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران.

و - گروه: گروه دانش ترویج و توسعه بخش کشاورزی و منابع طبیعی.

ز - کارگروه: کارگروه سیاستگذاری و تعیین محتوا به ریاست معاون برنامه‌ریزی و نظارت سازمان و عضویت معاونین سیاسی و امور استان‌های سازمان و سه نفر از معاونین وزارت به انتخاب وزیر جهاد کشاورزی، معاون آب و آبفای وزارت نیرو، معاون ذی‌ربط سازمان حفاظت محیط‌زیست و رییس سازمان هواشناسی کشور به منظور سیاستگذاری و تعیین اولویت‌ها و ارزیابی فعالیت‌های انجام‌شده و نظارت کلان بر حسن اجرای امور.

ماده ۲- سازمان علاوه بر برنامه‌های رادیو و تلویزیونی گروه جهاد با تشکیل گروه نسبت به طراحی، برنامه‌ریزی، تولید و پخش برنامه‌های متناسب با مأموریت‌های هر شبکه اقدام نماید به نحوی که هر یک از شبکه‌های ملی و استانی رادیو و تلویزیون، حداقل (۴) روز در هفته و حداقل (۶۰) دقیقه در هر شبانه‌روز، با ویژگی‌های زیر تولید و پخش نمایند:

الف - متناسب با ویژگی‌های هر شبکه رادیویی و تلویزیونی، موضوعات و مخاطبین مورد نظر، تقویم زراعی و فعالیت‌های جاری بخش کشاورزی و منابع طبیعی در ساختارهای مختلف از قبیل نمایشی، مستند، گزارش، مسابقه، ترکیبی و خبر تولید و در زمان مناسب از نظر مخاطب بودن همان شبکه پخش گردد.

ب - با نظر کارگروه در قالب اخبار، مباحث آموزشی - ترویجی، ارایه روش‌های علمی در راستای افزایش بهره‌وری تولید، انتقال یافته‌های تحقیقاتی، معرفی الگوهای موفق، تبیین قوانین و مقررات بخش‌های کشاورزی و منابع طبیعی و عشایری، ارتقای پنداره شغلی و اجتماعی کشاورزان، دامداران، مرتعداران، جنگل‌نشینان، عشایر و خانواده‌های روستایی، رفع موانع تولید و کسب و کار به منظور ارتقای منزلت اجتماعی، دانش و توانمندی‌های فعالان بخش کشاورزی و منابع طبیعی و عشایری همچنین تقویت انگیزه تعاونی‌های تولید، توزیع و حذف واسطه‌ها و تحول در زیرساختها و بسترهای فعالیت در اختیار مخاطبان قرار گیرد.

تبصره - در مواقع اضطراری و وقوع بحران در بخش کشاورزی و منابع طبیعی و نیاز به اطلاع‌رسانی سریع براساس اعلام سازمان مدیریت بحران کشور حداقل بیست درصد

از حجم برنامه‌های مقرر در توافق‌نامه فی‌مابین وزارت و سازمان، به برنامه‌های ویژه بحران اختصاص می‌یابد تا متناسب با گستردگی بحران در سطوح ملی و استانی برنامه‌سازی و اطلاع‌رسانی شود.

ماده ۳- اعتبارات مورد نیاز برای اجرای این آیین‌نامه از محل منابع پیش‌بینی شده در تبصره (۳) ماده (۱۸) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی و بر مبنای موافقتنامه متبادله بین سازمان و وزارت با معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور تأمین می‌شود.

ماده ۴- گزارش ارزیابی عملکرد اجرای این آیین‌نامه هر سال به صورت مشترک توسط وزارت و سازمان به هیأت وزیران ارایه می‌شود.

معاون اول رییس‌جمهور - محمدرضا رحیمی

آیین‌نامه اجرایی ماده (۳۳) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی

شماره

۱۶۶۵۸۹/ت/۴۷۴۳۵هـ

۱۳۹۱/۸/۲۴

وزارت جهاد کشاورزی - معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور
 هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۱/۸/۷ بنا به پیشنهاد شماره ۰۲۰/۲۷۷۸۳ مورخ
 ۱۳۹۰/۷/۲۴ وزارت جهاد کشاورزی و به استناد ماده (۳۳) قانون افزایش بهره‌وری
 بخش کشاورزی و منابع طبیعی - مصوب ۱۳۸۹ - آیین‌نامه اجرایی ماده یاد شده را به
 شرح زیر تصویب نمود:

آیین‌نامه اجرایی ماده (۳۳) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی
ماده ۱- در این آیین‌نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:
 الف - قیمت تضمینی: قیمت تعیین شده از سوی هیأت وزیران برای تضمین حداقل
 دریافتی تولیدکننده حقیقی یا حقوقی براساس هزینه تولید محصولات کشاورزی.
 ب - بورس کالا: بازار بورس تخصصی کالای کشاورزی در شرکت بورس
 کالای ایران.

ماده ۲- وزارت جهاد کشاورزی مکلف است حداکثر تا پانزدهم شهریور ماه هر سال
 متناسب با شرایط تولید، نوع محصول و وضعیت بازار، قیمت تضمینی سال آینده
 محصولات کشاورزی و دامی که قابل معامله در بورس کالا می‌باشد را برای تصویب
 به هیأت وزیران پیشنهاد نماید.

تبصره ۱- وزارت جهاد کشاورزی مکلف است با همکاری بورس کالا تا پایان
 اردیبهشت ماه هر سال نسبت به تهیه فهرست محصولات کشاورزی قابل معامله در
 بورس کالا اقدام نماید.

تبصره ۲- مرجع تعیین کیفیت و درجه بندی محصولات موضوع این آیین‌نامه، بورس کالا با همکاری وزارت جهاد کشاورزی می‌باشد.

تبصره ۳- اعمال سیاست خرید تضمینی برای آن دسته از کالاهای کشاورزی که مشمول فهرست کالاهای قیمت تضمینی می‌شوند، ممنوع است.

تبصره ۴- آن دسته از کالاهای مشمول خرید قیمت تضمینی که توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت مشمول خرید تضمینی می‌شود، از شمول این تصویب‌نامه خارج است.

ماده ۳- معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور مکلف است بنا به پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی، میزان مابه‌التفاوت قیمت تضمینی با قیمت تابلوی بورس به تفکیک محصولات منتخب را در بودجه سنواتی پیش‌بینی نماید.

ماده ۴- عرضه محصولات کشاورزی در بورس کالا منوط به ارایه تأییدیه سازمان جهاد کشاورزی استان برای تولیدکنندگان حقیقی کشاورزی و مصوبه مجمع عمومی مربوط به تفکیک نوع محصول و نیز مجوز وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جهاد کشاورزی استان) برای تشکیل‌های بخش کشاورزی است.

ماده ۵- وزارت جهاد کشاورزی موظف است پس از دریافت فهرست قطعی معاملات از بورس کالا ظرف دو هفته نسبت به پرداخت مابه‌التفاوت قیمت تابلو بورس و قیمت تضمینی اعلام شده از سوی هیأت وزیران اقدام نماید.

معاون اول رییس‌جمهور - محمدرضا رحیمی